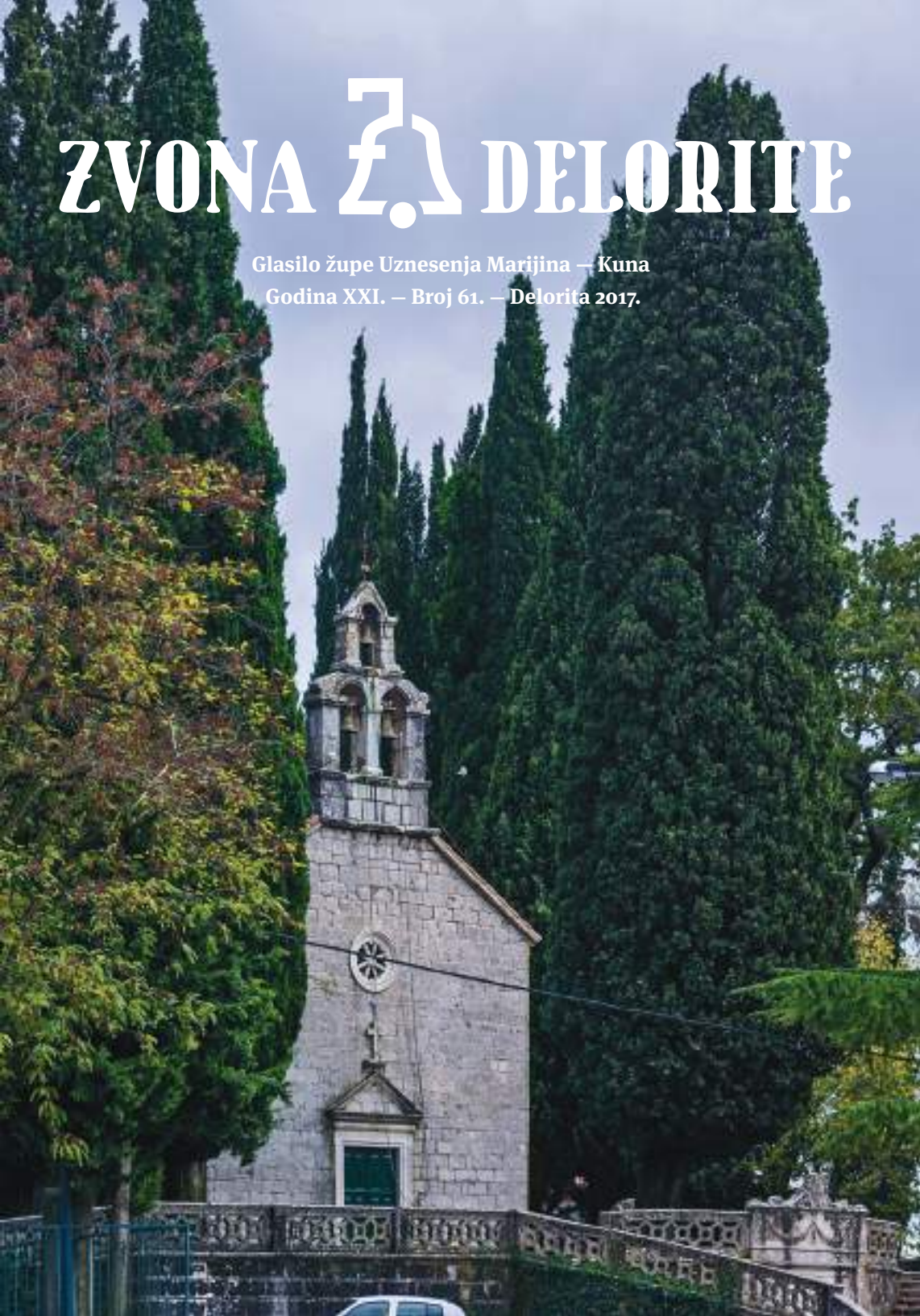


# ZVONA DELORITE

Glasilo župe Uznesenja Marijina — Kuna  
Godina XXI. — Broj 61. — Delorita 2017.







## Marija Uznesena, uzor i znak Božjem narodu

U našem svakidašnjem životu mnogi žele imati svoje uzore s kojima se žele poistovjetiti, biti kao oni. Posebno je to često kod djece i mladih koji se žele poistovjetiti sa slavnim sportašima i glumcima. Žele ih “kopirati”, što je lijepo i plemenito. Ovo se više-manje odnosi na sve nas.

Uz ovakve uzore možemo se kao kršćani zapitati: koji su naši uzori u vjeri? Gotovo svi znamo odgovor: to su sveti, posebno Isus Krist i njegova blažena Majka Djevica Marija!

Isus Krist, Bog i čovjek naš je najsavršeniji uzor. Marija kao majka Isusova, najdublje je uvučena u tajnu Božjega života. Ona je potpuno surađivala s Božjom milošću i kao suradnica Božja, postala je nama uzor u vjeri i predanju Božjoj volji. Kod navještenja Marija je usprkos neshvaćanju anđelove poruke, spremno izrekla svoj *fiat*: “Neka mi bude po riječi tvojoj” (Lk 1, 38). Ona se potpuno poistovjetila i suživjela sa svojim Sinom Isusom, prateći ga na njegovu životnom putu sve do kalvarije, sve do njegove smrti na križu.

Već od prvih vremena kršćanstva, posebno od Efeškog sabora u 4. stoljeću, vjernici štuju Mariju i njezine proročke riječi: “Blaženom će me zvati svi narodi jer mi velika djela učini Svesilni...” (Lk 1, 48). Zbog Marijine vjere i njezine uloge u povijesti spasenja, kako crkva vjeruje, ona je odmah nakon svoje tjelesne smrti proslavljena – UZNESENA u sveru Božjeg života – u raj!

Evo nam braćo i sestre, dragi župljani, u svecima i posebno u Blaženoj Djevici Mariji divnih uzora vjere. Ako želimo za sebe, svoju obitelj uistinu sreću, duhovno bogat život i na kraju doživjeti svoje vlastito uzdignuće i vječnu sreću, slijedimo u vjeri divne uzore koje nam dobri Bog daje.

Čestitamo svima, a posebno vama, dragi župljani, svetkovinu naše nebeske zaštitnice Velike Gospe.

Mir i dobro!

*Vaši fratri: fra Josip Vidas i fra Petar Perković*



## Pismo urednice

Draga braćo i drage sestre, poštovani čitatelji!

Zajedno s Djevicom Marijom možemo kazati: "Veliča duša moja Gospodina... Divna mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo!"

Zaista nam je divna djela učinio Svesilni.

1. lipnja 2017. u Zagrebu na Kaptolu Hrvatsko katoličko književno društvo dodijelilo je priznanje našim *Zvonima Delorite* za njezinu dvadesetu godinu izlaženja. Zasluga je pripala onima koji su na bilo koji način dali svoj doprinos listu. Neću ih nabrajati posebno da ne bih koga izostavila; svaki od njih najbolje zna što je i kako radio tijekom tih dvadeset godina i koliko je zaslužan. Da bi list neprekidno izlazio dvadeset godina, ipak je najzaslužnija bila teta Nina, urednica lista od njegova prvoga broja sve do pred godinu dana kad je uredništvo prepustila meni. Zato ova nagrada s pravom pripada njoj i njezinim suradnicima. Na poziv da ide u Zagreb i preuzme osobno priznanje što bi nas sve jako veselilo, teta Nina je odlučila poslati svoju unuku, studenticu Luciju Jović koja je to rado učinila.

Ovim putem još jednom čestitamo svima onima koji su dali svoj doprinos listu, svima onima koji su novčano pomagali, vama dragi čitatelji što ste svojim zanimanjem poticali njihov rad.

Zahvaljujemo Hrvatskom katoličkom književnom društvu što je prepoznalo ovaj trud i predstavilo nas širem čitateljstvu.

Zahvaljujemo dragome Bogu što nam čini ovako velika djela!

*Zvona Delorite* dobila su i novoga suradnika, mladog čovjeka *naše gore lista* Luku Vidoša. On se ponudio da nam izradi korice i dade *Zvonima* novi izgled. Ovo, naravno, ne isključuje našega dosadašnjeg suradnika Nevena Fazinićana koji će nas ubuduće opširnije upoznavati s crkvama naše Župe. Uveli smo i neke nove rubrike u listu dajući priliku i novim suradnicima da se predstave. Naše dosadašnje suradnike pozivamo da i dalje nastave s radom. Priključite nam se, šaljite svoje priloge, obogatite nas svojim iskustvima. Sve za ljubav Gospe Delorite, naše zaštitnice!

Naše živote i naša *Zvona*, sve nas i vas, draga braćo i drage sestre, poštovani čitatelji, stavljamo pod zaštitu blagdana Velike Gospe koji se na našoj Župi oduvijek najsvečanije slavi.

## Iz života crkve...



### Potvrda članova Župnog ekonomskog vijeća - 23. veljače 2017.

15. veljače 2017. godine zatražilo se od Biskupije da prihvati nove članove Župnog ekonomskog vijeća. Predloženi su bili:

- Josip Antunović
- Katja Orebičić
- Ivica Bobanović Čolić
- Ana Viočić
- Boris Viočić

Biskupija je potvrdila prijedlog pa su predloženi članovi izabrani u Župno ekonomsko vijeće na pet godina, do prve korizmene nedjelje 2022. godine.



## Prva sveta pričest u Deloriti

Svake druge godine zbog malog broja djece u Župi slavi se Prva sveta pričest.

Dan prije padala je slaba proljetna kiša; poslijepodne se već bilo razvedrilo, a na sam dan nedjelje, našeg slavlja, osvanuo je vedar i sunčan dan.

Prvopričesnici su uz zvuk zvana Delorite koja najavljuju svečanost, već bili poredani u samostanskom hodniku. U iščekivanju svečanosti fra Josip Vidas ih je ohrabrivao riječima: “Djeco, kad smo kod našeg najboljeg i jedinog istinskog prijatelja Isusa, kako nas može biti strah?” Prvopričesnici su se opustili i uz križ koji je nosio otac jednog prvopričesnika, gospodin Ante Rašić te krenuli iz samostanskog hodnika u crkvu. U slavlje su ih uvela djeca, mali zbor Sv. Ante s pjesmom *Isuse, volim te*.

Crkva je bila dobro popunjena. Prvopričesnici su sjedili u prvim dvjema klupama ispred samoga oltara. Iza njih su sjedili njihovi roditelji.

Župnik ih je duhovno uveo u samo slavlje. Slijedila je prigodna recitacija prvopričesnika Lune Markete i Mire Šundrice. Zatim je bila sveta misa. U homiliji župnik je nastojao puku i prvopričesnicima na vrlo jednostavan način približiti euharistijsko otajstvo. Prvopričesnici su sudjelovali u slavlju: hrabro su čitali prigodne molitve vjernika. Neposredno prije same pričesti prvopričesnici Lucija Hilić i Karlo Milovčić recitali su: *Dođi mali Isuse*. Zatim su djeca skladno pristupila svojoj Prvoj svetoj pričesti, a za njima su došli njihovi roditelji i ostali vjernici. Mali zbor zapjevao je *Evo nas pred tobom Marijo* i tako uveo prvopričesnike u pričesne molitve i posvetu Blaženoj Djevici Mariji. Njih deset prvopričesnika, djeca od trećeg i četvrtog razreda, stajala su pred oltarom i kipom Delorite, a predstavnica prvopričesnika Nika Radović poklonila je Gospi Deloriti buket ruža. Nakon misnog blagoslova slijedilo je uobičajeno slikavanje za uspomenu ovog, za prvopričesnike posebno radosnog dana.

Župni zbor pod ravnanjem gospođe Nade Vranješ u mnogočemu je doprinio današnjem radosnom slavlju. Druženjem uz kolače u samostanskom hodniku, završilo je ovo slavlje u našoj Deloriti.



Evo što su o ovom događaju kazali naši prvopričesnici:

**LEON:** Meni se najviše svidjelo što sam dobio svoju prvu hostiju i što se sad osjećam stariji i više povezan s Crkvom. Prva pričest mi je sad veća poveznica s Kristom i rado idem na svaku misu.

**NIKA:** Meni je na prvj pričesti bilo najbolje što sam čitala i kad sam primila Tijelo Kristovo.

**ROKO:** Ja volim ići u crkvu i to me veseli. Najdraža mi je pričest jer se tada osjećam najbliži Isusu.

**KARLO:** Na dan moje prve pričesti probudio sam se jako nervozan. Odjenuo sam se, potom smo pošli u crkvu. Crkva je bila jako lijepa. Na sebi smo nosili bijele haljine, imali smo križeve oko vrata i pojaseve oko struka. Misa je počela, recitali smo i čitali. Najdraže mi je bilo kad smo primili Tijelo Kristovo, hostiju. Bio sam sretan. Slavlje smo nastavili kod kuće.

**LUCIJA:** Najdraže mi je bilo kad sam primila hostiju.

**MIRO:** Na dan moje svete pričesti najviše sam uživao kad sam prvi put primio hostiju – Tijelo Kristovo. Cijeli sam dan bio okružen Crkvom, Bogom, rodbinom i prijateljima. Puno me veseli što ću svaku nedjelju moći primati Tijelo Kristovo.

**IVANO:** Meni je bilo najdraže kad sam primio Isusa u svoje srce. Tad se moje srce ispunilo srećom, ljubavlju i svim najljepšim stvarima na svijetu.

Toga sam trenutka Isusu obećao da više neću grijehiti i da ga nikada neću napustiti.

**FILIP:** Dragi Isuse, hvala ti što si mene izabrao za svoga prijatelja. Zahvaljujem ti na svemu što sam doživio toga dana. Hvala ti što sam preko hostije primio tebe, cijelog Isuse u svoje srce.

**LUNA:** Na Svetoj pričesti mi je najdraže bilo kad sam primila Tijelo Kristovo.

ČESTITAMO NAŠIM PRVOPRIČESNICIMA,  
A ISUSA MOLIMO DA IM ZAUVIJEK OSTANE NAJDRAŽI PRIJATELJ!



## Proslava Gospe Delorite

Već dugo vremena nije pala dobra kiša. Dan Gospe Delorite osvanuo je sunčan i ugodan. U jutarnjim satima uređivali smo posljednje detalje u crkvi. U devet sati zvona Delorite najavila su da će za sat vremena početi svečana sveta misa. Vjernici iz naše župe i okolnih župa poluotoka Pelješca prikupili su se ispred crkve. Možemo reći da je Delorita važna za južnu





Hrvatsku, kao Trsat za njezin sjeverni dio. U oba svetišta vjernici se utječu Blaženoj Djevici Mariji. Na spomen Nazaretske kućice, crkva u Kuni naziva se Delorita (de Loreto).

U deset sati počela je sveta misa. Velika, lijepa crkva bila je dupkom puna. Mnogo je vjernika stajalo i ispred crkve.

Svečano slavlje počelo je blagoslovom Gospina kipa koji je za ovu prigodu postavljen na postolje, malo dalje od sredine crkve, ispred oltara svetoga Antuna. Tako je pobožni svijet imao dovoljno mjesta za ophod oko kipa. Okićena buketima cvijeća, ispred luka od zelenila i ruža blistala je Gospa Delorita.

Nošena rukama naših mladića napustila je Gospa svoju crkvu pa je s barjacima, pjevačima, muškarcima, dječicom, svećenicima i ženama napravila procesiju. Pjevale su se pjesme, molile litanije. Procesija je išla do župne crkve Matice, a zatim se istim putem vratila u Deloritu.

Fra Josip je pozdravio sve vjernike te načelnika općine gospodina Tomislava Ančića i svima čestitao Dan općine. Također, pozdravio je predvoditelja slavlja fra Rafaela Romića koji je došao iz samostana Male braće iz Dubrovnika, kao i ostale svećenike koji su došli uveličati slavlje. Sveta misa tekla je svojim tijekom.

Propovijed fra Rafaela Romića pod nazivom *San o nazaretskoj kućici* vjernici su pažljivo pratili.



## **SAN O NAZARETSKOJ KUĆICI**

**Nazaret, Trsat, Loreto, Delorita (Lk 1, 26-38)**

Fra Rafael Romić počeo je svoju propovijed sjećanjem na deset fratara koji su prije 310 godina došli u Kunu iz Male braće iz Grada dok samostana još nije bilo. Zatim se fra Rafael osvrnuo i na druge franjevence koji su svojom požrtvovanim radom postali poznati (od Celestina Medovića, poznatoga slikara do fra Leonarda Ruskovića, velikoga misionara) te kako



je tijekom povijesti ovaj kraj iznjedrio 148 svećenika (pobrojao ih je fra Petar Perković).

Iz poučne i zanimljive propovijedi izdvajamo ponešto:

“U veličanstvenoj bazilici Marijina Uznesenja koju poslije Drugog vatikanskog sabora sagradiše franjevci iz cijelog svijeta sa svojim pukom, odmah se uputismo prema nazaretskoj kućici Navještenja.”

“Nakon molitve... naš pobožni taksist, koji nam na tečnom engleskom reče: ‘Mi stojimo sada na najsvetijem mjestu na svijetu’. Ovdje je Riječ Tijelom postala. Ovdje je Bog postao čovjek.”

“Tad se oglasiše predivna podnevna nazaretska zvona. Spontano opet klekosmo te svatko na svome materinjem jeziku izmoli molitvu: *Andeo Gospodnji*.”

“Braćo i sestre u svakom *Angelusu* u svakoj *Zdravomariji* sadržano je evanđelje Navještenja Marijina koje danas čusmo. Svaki *Angelus* i svaka *Zdravomarija* u stvari je SAN O NAZARETSKOJ KUĆICI svete Obitelji, san o Trsatu, san o Loretu, san o Deloriti na Kuni Pelješkoj.”

“...zvona naših crkvenih zvona pa tako i kunovske Delorite, imaju početak, sredinu i kraj; ona sadrže tri temeljne istine vjere: 1. Bog postade

čovjek; 2. Bog je postao jedan od nas; 3. Bog postade nama jednak u svemu osim u grijehu.”

“Danas, kad ovdje u Kuni pobožno slavimo Deloritu, svoj san o nazaretskoj kućici Svete Obitelji koju anđeli prenješe prvo na Trsat u Hrvatskoj pa onda u Loreto u Italiji, danas, kad razmatramo evanđelje Navještenja Blaženoj Djevici Mariji da će Djevicom ostati, a Božja Majka postati, danas zahvalimo Gospodinu za svaki *Angelus*, za svako zvono i za svaku molitvu, za učovječenje Sina Božjega po Djevici Mariji. A svi mi, u svojoj svakodnevnicu, darujmo nešto više pozornosti *Angelusu*, zvonu, molitvi.”

“Neka tako Isus Krist, naš Gospodin, naš Učitelj i naš Spasitelj uđe u našu svakodnevnicu tri puta na dan ili barem jednom dnevno.”

“Sestre i braćo, pođite danas svojim domovima od Delorite kunovske duše umivene smiljem i miljem Božjeg mira, blagoslova koje u prolaznim ponudama svijeta niti jedan čovjek, jamačno, ne može naći”.

“U oba mjesta: u Međugorju i u Deloriti svi mi želimo očuvati istu vjeru i učvrstiti isto ufanje. U oba ta naša mjesta, u Međugorju i ovdje u Deloriti, častimo istu Majku Isusovu i našu, Blaženu Djevicu Mariju.”





Za sve one vjernike koji nisu mogli prisustvovati jutarnjoj svetoj misi, bila je u poslijepodnevnom satima održana još jedna sveta misa. Ona je bila prikazana za sve suradnike, dobrotvore i sve one koji na bilo koji način pomažu našem listu *Zvonima Delorite*. Crkva je bila popunjena, zbor je pjevao. Poslije svete mise održan je u dvorištu crkve koncert. Uz Hrvatsku narodnu glazbu Potomje sudjelovale su i klape: *Nava*, *Geta* i *Dingač*. Veliki broj ljudi pratio je koncert, a svi su zajedno učinili da svojom svirkom i pjesmom ovaj blagdan posebno zablista.

Bogu hvala na ovom lijepom, duhovnom i kulturnom događaju kojim smo svečano proslavili blagdan Gospe Delorite!

*Vaši fratri*





## Himna *Slava Deloriti* postala himnom Gospe od Anđela u Imotskom

Nedugo nakon što je skladana, himna *Slava Deloriti* dospjela je u Imotski i tamo postala himnom Gospe od Anđela. Za nju je stihove napisao tadašnji župnik fra Vjeko Vrčić pod naslovom *O dobra Majko*. Budući da se s vremenom zaboravilo odakle je pjesma došla i tko je njezin autor, malo-pomalo je ušlo u kolektivno uvjerenje da ju je skladao fra Ivan Glibotić. Da bismo to mišljenje ispravili, pokušat ću na temelju konkretnih dokaza u ovih nekoliko redaka prikazati da pjesma nije izvorno baština imotske crkve već pelješke i da Glibotić nije njezin autor nego Matija Tomc, slovenski svećenik i skladatelj.

U prigodi Marijanske svete godine 1954.<sup>1</sup> tiskana je i objavljena zbirka s 14 skladbi<sup>2</sup> posvećenih Gospi Deloriti<sup>3</sup> na Pelješcu koje su uglazbili hrvatski i slovenski skladatelji<sup>4</sup>.

Urlo je zanimljivo da se za tako malo, ali značajno svetište za tu prigodu uspjelo animirati toliki broj autora. Druga je zanimljivost što su uz hrvatske angažirani i slovenski skladatelji. Nažalost, u mome istraživanju nisam uspio doći do sigurnih podataka tko je bio inicijator ovoga pothvata. U nedostatku pouzdanih izvora, sve upućuje na to da bi glavni pokretač mogao

1 Papa Pijo XII. otvorio je Marijansku godinu 8. prosinca 1953. na svetkovinu Bezgrešnog začeća u crkvi Santa Maria Maggiore u Rimu i zatvorio je 8. prosinca 1954. godine. Otud naziv za tu godinu *sveta godina*.

2 Izvorni primjerak te zbirke danas se čuva u Arhivu orguljaške škole u Ljubljani. Muzikolog dr. Franc Križnar iz tog je arhiva za naš rad preuzeo navedene skladbe. Druga se nalazi u Arhivu franjevačkog samostana u Zagrebu na Kaptolu u čijem je popisu muzikalija zbirka upisana na stranici 191 pod oznakom Sign. IX – 158. SELAK, Kosta (ur.) *14 himen u čast Deloriti*.

3 Zbirka je izišla pod naslovom *14 HIMEN u čast DELORITI, uglasbili hrvatski i slovenski skladatelji. Izdao i poklonio u znak zahvalnosti Presvetoj Djevici za njezinu svetu godinu 1954. KOSTO SELAK, župnik u Janjini*. Opalografirao Franc Pintar – Ljubljana

4 Skladatelji i njihove himne u čast Deloriti u zbirci su poredani ovim redom: Franjo Dugan, o. Jordan Kuničić, Ivo Čučuković, Mirko Kovačević, o. Kvirin Orlić, Anton Grum, Anton Jobst, Lojze Mav, Stanko Premrl, Kosto Selak, Matija Tomc, Martin Železnik. Anton Grum je zastupljen s čak tri skladbe na isti tekst. Usp.: Kosto Selak, *14. Himen u čast Deloriti*, Ljubljana, 1954. Vidi još: Popis muzikalija u knjižnici franjevačkog Zagrebu, Muzikalije inventirali i popis sastavili: Ladislav Šaban i Zdravko Blažeković, rujana, 1980. godine

biti Slovenac, svećenik, skladatelj i župnik u Janjini don Kosto Selak (1893. – 1968.).<sup>5</sup> Toga su mišljenja i sami mještani na Pelješcu<sup>6</sup>.

Selak je, naime, dok je bio član Franjevačke provincije sv. Frana u Dubrovniku, više godina djelovao kao zborovođa u Kuni, a kada je napustio Franjevački red i inkardinirao se u Dubrovačku biskupiju (1933.), punih je 27 godina kao dijecezanski svećenik obnašao službu župnika u susjednoj Janjini. Čitav je život ostao povezan sa svetištem i iskreni štovatelj Gospe Delorite. Kako se intenzivno bavio skladanjem, jedan je od skladatelja u spomenutoj zbirci. Konačno, on je pokrenuo tiskanje te zbirke koju je kako sam kaže: "...izdao i poklonio u znak zahvalnosti presvetoj Djevici za njezinu svetu godinu 1954."<sup>7</sup>

S obzirom na uglazbljene stihove, dvanaest je skladbi iz spomenute zbirke skladano pod istim nazivom i na isti tekst *Slava Deloriti* koji je spjevao don Nedjeljko Subotić. Dvije su skladane na tekstove Ive Čučukovića odnosno o. Leonarda Ruskovića. Prva nosi naslov *Prečistoj i Blaženoj Djevici Mariji, Kraljici Pelješca*, a druga *Gospini Deloriti*. Između svih četrnaest skladbi, za himnu Delorite isprva je odabrana ona pod brojem 1 koju je skladao hrvatski skladatelj i orguljaš Franjo Dugan<sup>8</sup>. Međutim, nedugo poslije zamijenili su je s onom pod brojem 12, slovenskog skladatelja i svećenika Matije Tomca<sup>9</sup>. Tako je Gospino svetište u Kuni na poluotoku Pelješcu konačno dobilo svoju duhovnu himnu pod naslovom *Slava Deloriti*. Autor joj je, dakle Matija Tomc<sup>10</sup>. Ta će pjesma uskoro postati i himnom Gospe od Anđela u Imotskom.

Tomcova himna *Slava Deloriti*<sup>11</sup> zbog njezine jednostavnosti i pjevnosti odmah je bila prihvaćena i ubrzo postala omiljena među pukom koji ju je rado pjevao. Premda je naslov ove himne *Slava Deloriti*, mnogi u Kuni i na Pelješcu

5 O don Kosti Selaku vidi više: Franc Križnar, *Župnik i glasbenik don Kosto (Jer/nej/ko) Selj/ak*, Loški razgledi št. 51, Muzejsko društvo Škofja Loka, Ljubljana, 2004., str. 207-248.

<http://www.janjina.croatia1.com/stari-dok-arh/o-don-kostu-franc-kriznar.pdf>

6 Prema kazivanju gospe Rine Tomelić, Nade Lušić i gospodina Damira Lozine koji su uvjereni da je Selak organizator toga projekta.

7 Usp.: Kosto Selak, *14 Himen u čast Deloriti*, naslovna stranica.

8 Prema pričanju Nade Lušić (1932.) od 20. lipnja 2017. g., na Pelješcu su početkom 1954. g. najprije pjevali Duganovu himnu, a onda su nedugo poslije preuzeli Tomcovu koja se i danas pjeva.

9 Usp.: Kosto Selak, isto, str. 17.

10 Mještani Pelješca još su uvijek uvjereni da je Selak autor pjesme Deloriti koju pjevaju.

11 Usp.: Nedjeljko Subotić, *Crkva i samostan na Kuni*, Franjevački samostan Kuna, Kuna, 1981., str. 3.

najčešće je naslovljavaju *O luči zlatna*, ili samo *O luči*, po početnim riječima Subotičevih stihova. U našoj zbornoj literaturi jedna od najpoznatijih s tim naslovom svakako je Duganova skladba za mješoviti zbor. Dugan ju je prvotno skladao za troglasni zbor, sopran, alt, bariton uz pratnju orgulja, no kasnije ju je preuredio za četveroglasni mješoviti zbor i orgulje. Subotičeva himna *Slava Deloriti* ima četiri kitice i pripjev. Složena je u desetercu.

Kada i kako je himna *Slava Deloriti* dospjela u Imotski, nema točnih podataka. To je svakako moralo biti između 1954. godine kada je skladba nastala i 1962. kada je fra Vjeko Vrčić spjevao svoje stihove<sup>12</sup>. Fra Vjeko je u rukopisnom notnom izdanju pjesmu objavio 1967. godine u svojoj knjizi *Odjeci te je naslovio Himna* (riječi: fra V. Vrčić)<sup>13</sup> dok je u izdvojenom tekstu upisao naslov *O dobra Majko*<sup>14</sup>. Stihovi su umetnuti pod note Tomcove melodije *Slava Deloriti* i od tada je ta pjesma praktično postala svojina imotske crkve i njezina najpopularnija pjesma, odnosno himna Gospe od Anđela. Pjesma ima tri kitice i pripjev. Pisana je kao i Subotičeva u desetercu.

Analizirajući barem letimično Tomcovu melodiju *Slava Deloriti* i melodiju napjeva *O dobra Majko*, evidentna je sličnost, gotovo istost melodijske linije napjeva koju samo razlikuju dva različita teksta. Uz tekstualne varijante, razlika između dva glazbena predloška je i u tonalitetu u kojemu je skladba skladana. Tomc je, naime svoju skladbu (ovdje je navodimo u njenoj izvornoj varijanti) skladao u F-duru dok su imotska i pelješka verzija modulirane za malu tercu niže, pisane su u D-duru. Skladba je skladana u dvoglasnom slogu uz pratnju orgulja, na način da desna ruka prati gornje dionice glavne melodije, a lijeva odnosno pedal imaju prateću ulogu podržavajući pritom temeljne funkcije harmonijskog *pomaka*. Analiza također pokazuje da je melodija himne u svim elementima jednostavna i piječna. S formalne strane sazdana je od dva dijela AB. Glavna melodijska linija prvog (A) dijela polazi s gornje terce osnovnog tonaliteta (u pelješkoj i imotskoj varijanti D-dur, a u izvornoj F-dur) što omogućava daljnje kretanje melodije u

12 Fra Vjeko Vrčić pjesmu za koju je spjevao stihove, naziva jednostavno *Himna*: “[...] 1962. god. dobila je Gospa od Anđela svoju himnu. Spjevao ju je fra Vjeko Vrčić.” Usp.: fra Vjeko Vrčić, *Odjeci*, Franjevački samostan Imotski, Imotski, 1967., str. 28.

13 Usp.: fra Vjeko Vrčić, isto, str. 29.

14 Usp.: fra Vjeko Vrčić, isto, str. 30.

paralelnim tercama. U skladbi je karakterističan punktirani ritam na drugoj dobi u svim taktovima osim u dvama završnim pelješke varijante. Upravo takav pomak daje pjesmi živahan himnički karakter.

Drugi dio (B) zapravo je pripjev (refren). Neznatna razlika u pelješkoj varijanti pjesme postoji na dva mjesta upravo u pripjevu. Naime, u prvom taktu četvrta doba ostaje na tonu *g* dok u imotskom predlošku taj ton skače za malu tercu niže, na ton *e* (u izvornom na ton *g*)<sup>15</sup>. Nadalje, u predzadnjem taktu pelješke verzije, silazni pomak motiva gornjeg glasa *fis-e-d* na prvoj dobi ima vrijednost dužeg trajanja, polovinku, dočim u izvornom i imotskom primjeru te note nema, nego je ritam isti kao u svima prethodnim taktovima, četvrtinka i punktirana druga doba. Ritam pretposljednog takta pelješke verzije očito je produkt intervencije druge ruke. Tako postavljen ritam nužno sugerira dodavanje još jednoga takta. Zbog toga je pripjev u pelješkoj verziji za jedan takt duži. Prema tome, pelješka verzija pjesme ima 17, a izvorna i imotska 16 taktova.

Zaključimo: iz ovoga prikaza sasvim je razvidno da je na stihove don Nedjeljka Subotića *Slava Deloriti* melodiju skladao slovenski skladatelj i svećenik Matija Tomc, a za imotsku varijantu iste melodije stihove je spjevao fra Vjeko Vrčić.

*fra Stipica Grgat*




---

<sup>15</sup> Pelješku varijantu melodije *Slava Deloriti* kako se danas pjeva u Kuni, uživo sam slušao 11. lipnja 2017. godine prema pjevanju gospođe Renke Medović iz Kune.





## Župni zbor na izletu

Nakon mnogih blagdana i duhovnih zbivanja u Župi tijekom crkvene i liturgijske godine, odlučili smo nagraditi župni zbor malim izletom. To smo i učinili jedne subote, 17. lipnja 2017. godine.

Zaista su zaslužili takvu nagradu... za ljubav i redovito dolaženje na probe pjevanja u našu Deloritu.

*Vaši fratri*



## Posjet Stonu

U svježem subotnjem jutro našli smo se na “derneku”. Krećemo automobilima s iskusnim vozačima, mi članovi pjevačkog zbora s padre Josipom, padre Petrom i Marijom. Preko peljeških dolina uz vinograde i maslinike, nekad uz “Malo”, nekad uz “Veliko” more. Ovo jutro idemo opušteno, uživamo u pogledu na krajolike dobro nam poznate, ali uvijek ponovo zanimljive. Idemo prema istoku, tamo odakle se naš Pelješac pružio u more.

Na pogledu prema uvali Prapatna, moru i Mljetu, s druge strane Stonu, zidinama, prostranom polju i bazenima solane, zastaje dah od ljepote. Još dalje prošli smo bezbroj puta. Ovaj put nećemo samo proći, svratit ćemo. Popet ćemo se putem među čempresima i maslinama do mjesta gdje časne sestre franjevske prebivaju, iznad starog groblja i kapelice isklesane u stijeni. Penjemo se stepenicama. Mirišu oleandri i *cerošpanje*. Svaki kutak odiše urednošću, tišinom i mirom. Dočekuju nas sestre nama dobro poznate. Sve su one bile u našem samostanu, barem nakratko. Neke su provele u Deloriti mjesecima i godine u više navrata. Primaju nas kao rođene. Poznaju nas. Znaju

našu djecu i unučad. Ta, odrasli su uz njih. Samostan je bio drugi dragi dom nas i naših mladih.

Nakon kratkog pozdravljanja u Gospinoj smo kapelici. Naši svećenici oblače ruho i počinje sveta misa. Molimo i pjevamo. Padre Josip u nagovoru napominje, između ostalog važnost slavljenja Gospodina pjesmom. Odaje priznanje pjevačima za odvažnost u vođenju i ustrajnost u vježbanju po svim vremenima i nevremenima.

Posije mise preselili smo se u dvoranu, za stol uređen tako, kako franjevačka duša zna pripremiti dobrodošlicu prijateljima. Pjevale su se pjesme u čast i zahvalu Bogu, domaćinima i domovini. A, kad je na stol postavljena trobojnica, pjesma je dosegla vrhunac.

Silazeći, pomolili smo se za duše pokojnika koji tu počivaju.

Naša sljedeća postaja bio je samostan Svetoga Nikole u Stonu. Opet, poznata lica, drage sestre. Okolo vrtovi puni raznovrsnog povrća. Rascvjetale ruže i jedan znak TAU prostrt među cvijećem, sačinjen od oblica žala. Posjetili smo crkvu, pomolili se, vidjeli stare ploče i čuli o tome. Kip svetoga Antuna još je na postolju usred crkve, sred slavoluka od lovorovog lišća. I njegovu smo pjesmu zapjevali. U klaustaru samostana osvježenje uz ugodne razgovore.

Posjetili smo časnu sestru Metodiju koja je ležala bolesna. Njene sestre pružale su joj svu njegu. Veoma nam se obradovala. Nekad je bila voditeljica našega zbora. Posebno je voljela pjesme *Mirjam*. To smo joj otpjevali. I ona nas je pomalo pratila.

Za ručak smo zaposjeli stol u Vili Korona u Malom Stonu. S nama su bile i dvije časne sestre. Opet se zaorila pjesma. Stranci sa susjednih stolova pljeskali su nam i veselili se s nama. Moram spomenuti našeg Bartola, Bara. On je svojim tenorom držao sve konce u svojim rukama.

Naš padre Josip, uz osoblje restorana, brinuo se o svakoj sitnici. Zaista nam ništa nije nedostajalo. Bio je pravi domaćin.

Sve lijepo što smo taj dan doživjele, bio je njegov poklon nama.

Od srca mu hvala u ime svih nas!

*Nada Lušić*

# Sveti Franjo među nama



## Molitva za duhovna zvanja

Naš Franjevački svjetovni red svoj je redovni mjesečni susret posvetio molitvi za duhovna zvanja. Tako smo se uključili u molitvu crkve, za 54. svjetski dan molitve za duhovna zvanja. Svijet moli za duhovna zvanja zato što modernom svijetu danas nedostaje posvećenih osoba. I u našem narodu nedostaje svećenika. Zato je svaki svećenik poput dragog kamena.

Mi smo sretni ljudi što možemo slaviti Gospodina svake nedjelje u našem svetištu Gospe Delorite, a jedan put mjesečno u Matici. Čak i jednom tjedno Službu Božju ima svako naše selo. Velik je to dar Božji kojega uopće nismo svjesni jer je svećenika sve manje. Gledajući našu Župu, iskreno priznajmo kada je posljednji put neko naše dijete otišlo u svećenike, redovnike i redovnice. Možda mislimo da ta zanimanja nisu za našu djecu. Za čiju su onda? Ako nećemo mi iz naših redova iznjedrili ova zanimanja, kako možemo tražiti od Gospodina da nam pošalje dobrih svećenika?

Iz ruke smo Božje došli na svijet, u ruke se Božje vraćamo iz svijeta. Na početku života (krštenjem) svećenik nas je pomazao svetim krstom i uveo u zajedništvo vjernika, na odlasku s ovog svijeta svećenik nas otpušta svetim pomazanjem. Sve nam to pokazuje da čovjek ne može bez Boga, bez crkve bez svećenika!

Usprkos tome skloni smo ogovarati, žaliti se i misliti kako mi imamo pravo da nam svetu misu drži najmanje Sveti otac. Od naših svećenika puni smo zahtjeva. U stara vremena Župa je bujala od naroda, a u svetištu Gospe Delorite bilo je više fratara i časnih sestara, a pored toga pop je održavao službu Božju u Matici.

Vrijeme se promijenilo. U Župi je ostao mali broj ljudi, stanovništvo je uglavnom staračko, župnici naši nisu u cvijetu mladosti, rade što mogu i koliko mogu. Ipak, nitko nije ostao bez svetog sakramenta, a to je najvažnije.

Mi, vjernici, trebali bi razumjeti naše svećenike, njihovu samoću, da oni imaju i svoje nesane noći i teške dane, da su i njihova tijela sklona bolesti-ma, jednostavno, da su i oni ljudi sa svim svojim manama i vrlinama i da uvijek ne mogu biti onakvi kakvima mi zahtijevamo da budu.



## Radujte se narodi

Bio je Badnji dan; snijeg je padao cijeli dan. Napadalo ga toliko da je zatrpao sve putove. Svećenik je navečer trebao po običaju održati svetu misu u svetištu udaljenom oko dva kilometra od kuća. S prvim sumrakom počeo se predomišljati kako su putovi zatrpani, kako nitko od vjernika neće doći na službu Božju i kako mu nema smisla probijati se kroz snijeg do crkve. Opet, to mu je bila dužnost. Mučilo ga je ako ipak netko od vjernika dođe! I tako hoću-neću, krenuo je. Stigao je u crkvu, kad tamo jedna baka. I što će, počeo je sa svetom misom. Kad je došao trenutak da zapjeva *Radujte se narodi* nije znao hoće li zaplakati ili zapjevati. Daleko od svijeta na osami u snijegu, on i jedna baka slave Božić!

Dragi prijatelji, nemojmo da se i nama dogodi da budemo kao ova baka, sami u crkvi..., a ne dozvolimo ni da naš svećenik svetu misu drži sam sebi.

Molimo za naše mlade pogotovo one koji su prvi put primili svete sakramente! Molimo za sve one koji su ostali daleko od crkve! Molimo za naše svećenike! Molimo za duhovna zvanja! Molimo za mlade ljude koji još nisu u sebi prepoznali duhovni poziv, a Gospodin ih zove za rad na njegovoj njivi!





***Gospodine Isuse Kriste, obnovi svoju crkvu i daj joj svetih svećenika, redovnika i redovnica koji će snagom Duha Svetoga, našem narodu i svim ljudima, Riječju i životom svjedočiti tvoju ljubav i blizinu.***

***Probudi u našim obiteljima nesebičnu ljubav prema životu, da snagom vjere i obiteljskog zajedništva, molitve i pravog odgoja postanu plodno tlo novih duhovnih zvanja.***

***Pozovi Gospodine mnoga mladenačka srdaca odvažno pođu za tobom, u svećeničkom ili redovničkom pozivu. Oblikuj ih svojom božanskom milošću, usadi u njih želju za potpunim predanjem tebi.***

***To te Gospodine svim srcem molimo, po zagovoru Djevice Marije, Majke Crkve. Amen!***

Rina Tomelić



# Kronike



## Izbori u općini

Na lokalnim izborima održanim 21. svibnja 2017. birači Općine Orebić izabrali su svoga načelnika i njegova zamjenika. Navode se njihova imena te imena članova Općinskog vijeća:

- Tomislav Ančić, načelnik Općine Orebić
- Kristian Kapiteli, zamjenik načelnika Općine Orebić

Članovi općinskog vijeća:

- Kazimir Opačak
- Mario Vekić
- Josip Guč
- Ines Kurilj
- Asja Anita Perčić
- Anto Roso
- Dario Krističević
- Stipe Rudan
- Gordana Mustapić
- Marčela Lukač
- Igor Skaramuča
- Goran Palihnić
- Tomislav Jurjević





## Poštovani Urednički odbore, poštovane gospođe Nina Vodopić i Nada Vranješ!

Imala sam čast biti nazočna dodjeli nagrada i priznanja Hrvatskog društva katoličkih novinara u povodu 51. svjetskog dana sredstava društvenih komunikacija.

Dok sam sjedila u Plavoj dvorani Nadbiskupskoga duhovnog stola na zagrebačkom Kaptolu, vratila su se sjećanja na Advent 1996. godine, a razmišljanja je potaknuo i članak *Sjećanja na Zvona Delorite*, objavljen u glasilu broj: 60 – *Uskrs 2017.* koji potpisuje gospodin Edo Medović.

Sve ovo potiče me da nakon 20 godina napišem nekoliko riječi kako je zapravo došlo do tiskanja prvog lista koji se zvao *Cvjetić Delorite*, a objavljen je za Božić 1996. godine.

U Adventu 1996. godine, nazvala me je moja draga prijateljica, gospođa Nada Vranješ i rekla kako gospođa Nina Vodopić ima ideju kako bi se tekstovi koje su napisali župljani mogli objaviti u listu koji bi mogli sami izdavati, no

za početak im je potrebno da se tekstovi slože, poprate adekvatnim crtežima i ukoliko je moguće tiskaju u Osijeku u listu koji će se zvati *Cvjetić Delorite*.

Razveselilo me je javljanje moje prijateljice, stupila sam u kontakt s mojim prijateljem, inženjerom, informatičarom, Željkom Gerovcem koji je odmah prihvatio tu ideju i krenuli smo na posao.

Pročitali smo primljene tekstove, pronašli prigodne sličice i složili list. Napisali smo kako je bilo ugodno i oku i srcu složiti vaše lijepe tekstove i sugerirali da nastojite i ubuduće prikupljati takve vrijednosti jer je šteta da ne budu ponuđene i drugima.

Tako složen list prosljedili smo gospođama Nini Vodopić i Nadi Vranješ (u privitku šaljem 1. i 2. stranicu, samo da podsjetim kako su izgledale).

Kopiranje lista koji smo poslali, završili ste i objavili list *Cvjetić Delorite*.

Početakom 1997. godine, promijenili ste naziv lista u *Zvona Delorite*.

Izdavanje lista ste nastavili, hvala dragom Bogu, svih ovih 20 godina što potvrđuje i primljena nagrada 1. lipnja.

U svih ovih 20 godina, zahvalimo dragom Bogu za snagu i milost koju je dao svim sudionicima u objavljivanju ovoga lista, a sve na slavu Božju i Majke Božje.

Na ponos sviju zasigurno je i saznanje da su listovi koji su izlazili u prvih deset godina uvezani u jednu knjigu koja je poklonjena papi Ivanu Pavlu II. Ta se knjiga danas čuva u Vatikanu.

Uloženo je puno truda prije svega svih onih koji su “punili list svojim tekstovima”, Uredničkog odbora koji je selektirao i slagao tekstove, fotografa, tehničkih suradnika, Župnog ureda i konačno tiska koji je sve to i objavio.

Uložen je veliki trud i upornost gospođe Nine Vodopić; veliki je trud i Nade Vranješ od koje je sve krenulo, zatim Nade Lušić, Ane Bobanović, Franice Smolić, Renke Medović, Jadranke Vodopić, Anite Ostoje. Kasnije s radom nastavlja Rina Tomelić te Neven Fazinić, Božo Prnić, Marina i Roko Palihnić i mnogi drugi koji pridonose daljnjem izlaženju lista.

I na kraju čestitam svima na ovoj lijepoj nagradi, zahvalna sam dragom Bogu što sam barem malim dijelom ove lijepe priče!

Srdačan pozdrav,

*Anica Bobet*





## Hodočastili smo

I obilazio je Isus sve gradove i sela učeći po njihovim sinagogama, propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć. Vidjevši mnoštvo, sažali se nad njima jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira. Tada reče svojim učenicima: “Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite.” (Mt 9, 3 5-38)<sup>16</sup>



## PUT SV. JAKOVA (2. dio)

### Prema Pamploni<sup>17</sup>

Uz dosta buke u spavaonici dok je većina hodočasnika još spavala, nekolicina nas je, već u 6. 00 sati, bila spremna za odlazak iz Roncesvallesa. U to je doba u Španjolskoj poprilično mračno, za razliku od Hrvatske, gdje sunce s istoka već napreduje prema zenitu. Nije bilo vremena za puno međusobnih rasprava, još jednom smo provjerili sve svoje stvari, preletjeli pogledom preko zgužvane hodočasničke mape; današnja je ruta, odnosno cilj bio izabran, mjesto *Larrasoaña*, na nekih 27 km udaljenosti od Roncesvallesa. Poželjeli smo sreću jedni drugima i nastavili put. Bio je utorak, 28. srpnja. Konfiguracija terena nas je prisiljavala da se s nekih 1000m nadmorske visine, gdje je otprilike položen Roncesvalles, spuštamo prema krajnjoj točki današnjeg odredišta, koja se nalazi otprilike na 500 m nadmorske visine. Kroz puno šume i po šumskim puteljcima, preko mnogobrojnih brzaca i

<sup>16</sup> Jeruzalemska Biblija: Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama iz *La Bible de Jérusalem*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.

<sup>17</sup> Na baskijskom jeziku – *Iruña*.



*Oltar crkve u Pedrouzu, Galicija*

rječica, pokraj bogatih i prekrasnih baskijskih sela, uređenih kuća i travnatih okućnica, teško bi mi bilo uopće pretpostaviti da se nalazim u Španjolskoj, onakvoj, kakvom sam je ja zamišljao, koja je obojena suhim, toplim, zemljanim bojama, narančastom, smeđom i žutom, a na što smjeraju i boje njezine zastave. Ali takva je zapravo ta Baskija, odnosno Navarra, danas pokrajina u sklopu Španjolske, na sjeveroistoku te velike europske kraljevine. Relativno lagano i brzo smo prošli naselja Burgete<sup>18</sup>, Espinal<sup>19</sup> i Bizkarreta<sup>20</sup> te nastavili put prema naselju Zubiri s oko tristo-četiristo stanovnika, gdje smo odlučili uzeti kratki predah.

U Zubiri smo stigli poslijepodne, oko 13. 00 sati, preko srednjovjekovnog mosta iz 12. st., Puente de la Rabia na rijeci Rio Arga kada se već dobar dio stanovništva priprema za popodnevni odmor ili čuvenu *siestu*, a koja bi nama, Hrvatima, nije strana u tim ljetnim mjesecima, iako je mi možda drugačije zovemo. Naravno, taj luksuz popodnevnog sna ne mogu sebi priuštiti oni ugostitelji i iznajmljivači kojima je pružanje usluga hodočasnici glavni opis zanimanja i izvor zarade. Tražili smo kalorične obroke sa što više

18 Na baskijskom jeziku – *Aurtiz*.

19 Na baskijskom jeziku – *Aurizberri*.

20 Na baskijskom jeziku – *Gerendiain*.

mesa, ako se može jer smo valjda tako navikli. Osjećali smo već tog drugog dana popriličnu glad i pošto-poto nismo joj htjeli dopustiti ni na trenutak da ovlada nama i baci nas u ravnodušnost i tjelesnu malaksalost. Nakon pola sata odmora, napustili smo bajkoviti Zubiri i legende koje obavijaju njegov most, Puente de la Rabiú, posebno onu o izlječenju bolesnih životinja ako bi one prošle ispod njega. Možda bi o tim legendama nešto više mogli znati ondašnji srednjovjekovni vitezovi oklopnici, u službi kraljeva Navarre, koji su tuda galopirali na ranjenim i iscrpljenim konjima, ali mene sada i nisu osobito zanimala legende takve vrste, osim naravno onih koje su pratile put i život sv. Jakova, apostola.

Predaja drži da je sv. Jakov Zebedejev, stariji, apostol Kristov, propovijedao i evengelizirao u Španjolskoj. Zna se i to da ga je u Jeruzalemu, 42. ili 44.g. , po povratku iz Španjolske, dao ubiti kralj Judeje, Herod Agripa I<sup>21</sup>, čime su se zapravo ostvarile Kristove riječi upozorenja, upućene i sv. Jakovu: “Čašu koju ja pijem, pit ćete...” (Mk 10, 35-40), premda, teško da ih je on tada razumio. Potom, da je tek u 7. st. , njegovo tijelo prebačeno u Španjolsku<sup>22</sup>. Ono što pak legenda obuhvaća, tiče se samog pronalaska svečeva groba u Španjolskoj, a ona kazuje da je 830. godine, biskup Irije, u Galiciji<sup>23</sup>, također u današnjoj Španjolskoj, pronašao sarkofag na mjestu koje se zvalo *stella* ili zvjezdano polje. Potom da su Jakovljevi učenici, njih dvojica, stavili lijes s njegovim tijelom u čamac, prepustivši Bogu da mu odredi smjer, a da je tada anđeo usmjerio čamac baš prema Galiciji gdje su ga njegovi učenici i pokopali. S vremenom grob ostade zapušten pa se i zaboravio, a onda ga nakon nekoliko stoljeća pronalazi pustinjač koji je, kako legenda nastavlja dalje, vidio da neprestano gori svjetlo. Pustinjač je, opčinjen tim svjetlom počeo kopati na tom mjestu i otkrio je grob sv. Jakova, da bi nakon toga kralj Alfons II. nad tim mjestom odnosno grobom izgradio crkvu<sup>24</sup>.

21 Izvor: Snježana Majdandžić Gladić: <http://www.vjerajdelja.com/sveti-jakov-stariji/>; objavljeno 25. srpnja 2015.

22 Izvor: Snježana Majdandžić Gladić: <http://www.vjerajdelja.com/sveti-jakov-stariji/>; objavljeno 25. srpnja 2015.

23 Autonomna zajednica u Španjolskoj smještena je na sjeverozapadu Španjolske uz Atlantski ocean, sjeverno od Portugala. Glavni joj je grad Santiago de Compostela, a osim španjolskog jezika, službeni jezik je i gallego.

24 Izvor: <http://rastimo-u-vjeri.com/sveti-jakov-bio-je-gorljivi-navjestitelj-kristove-vijesti/>; objavljeno 26. srpnja 2015.



*Punte de la Rabia*

Današnji lik sv. Jakova prikazuje se na način da izgleda poput hodočasnika, sa šeširov na glavi, drži dugački, ubrani štap u ruci na kojem je obješena čutura ili tikva s vodom. Tu je i neizostavna morska školjka, poznata tzv. Jakovljeva kapica koja se nalazi na njegovu šeširu. Širom kršćanskog svijeta prepoznatljiv je to simbol koji upućuje baš na tog sveca. Današnji hodočasnici na Putu sv. Jakova uglavnom slijede taj njegov lik pa ih većina u ruci drži štap, a za odjeću ili ruksake vješaju školjke ili Jakovljeve kapice. Oznake na stazama koje određuju smjer kretanja, upravo su u obliku tih školjki, potpomognute žutom strelicom. Koliko je jak taj simbol, uvjerio sam se i prilikom slavljenja svete mise u crkvi, u Pedrouzu, galicijskom mjestu pokraj Santiaga de Compostele, u kojoj dominira veliki glavni oltar upravo u obliku te lepezaste školjke.

Uz pokoji kratki predah na putu, u Larrasoañu ušli smo između 15. 00 i 16. 00 sati i to opet preko srednjovjekovnog, gotičkog kamenog mosta, zloslutnog imena, Puente de los Bandidos. Procedura je već bila dobro poznata i uvježbana; pronalazak *albergue* i smještaj, pranje odjeće i naravno, nešto za jelo. Međutim, ovaj put, lista mojih zadataka proširila se i na moje tijelo, točnije moje noge. Još u Zubiriju, osjetio sam lagano zatezanje u nogama, točnije u prednjem dijelu obiju potkoljenica, po sredini. Nisam

se previše oko toga brinuo tada, računao sam, ako već moram, pa radije neka se mučim s tim, nego recimo s po nekoliko velikih žuljeva na svakom stopalu, što sam ih već imao prilike vidjeti kod mnogih hodočasnika. U pomoć mi je pritekao hodočasnik po imenu Roque, Portugalac, čovjek od oko 65 godina, umirovljeni liječnik s bogatom liječničkom praksom od Lisabona preko Pamplone pa do Londona. Putovao je sam, sretali smo se još od samoga početka putovanja, tamo negdje po vrhovima Pirineja, žena mu je umrla tek prije nekoliko mjeseci. Za jednog 65-ogodišnjaka, bio je u izvrsnoj tjelesnoj kondiciji, ali njegovo tamno i smrknuto lice odavalo je da negdje duboko u sebi pati. Sreli smo se u nekom restoranu, pokraj crkve, vidio je da pregledavam potkoljenice i da se neuobičajeno pridržavam za njih. “Kako li sam samo mogao biti tako glup”, dobacio sam onako, usput, dok sam mu opisivao svoje “čudesno» da ne kažem “budalasto” spuštanje niz Pirineje. “Čuj, ponekad u životu svi mi radimo nerazumne stvari, tako je to...», rekao je Roque, bez namjere da relativizira moju situaciju. Nije htio iskazati zabrinutost mojim trenutnim fizičkim problemima iako je za to bilo razloga, za sada mi je samo “propisao terapiju” što češći odmor uz obloge s ledom na nogama da se situacija koliko-toliko smiri. Spominjao je i nekakav *Tendinitis*, što god li je to? Na kraju našega obroka, nazdravili smo čašom crnoga španjolskog vina Tinto. “A sad”, rekao je Roque, “brzo na počinak, baš i nemaš puno vremena, a sutra nastavljaš. Nogama trebaš omogućiti što više odmora.”

Spustio sam se do obale rijeke koja je bila poprilično pristupačna, pa nisam odolio već sam legao na leđa, nogu do potkoljenica uronjenih u hladnu rijeku. Takav položaj poprilično mi je godio s obzirom na već pojačanu bol. Ispod mene bila je svježja trava, a iznad nebo plavo bez ijedne bijele, vunaste, oblačne mrlje i onaj gotički most, Puente de los Bandidos na kojem bi razbojnici znali opljačkati srednjovjekovne hodočasnike. U odnosu na njihove okolnosti i probleme, moji su bili ništa, bilo je to i više nego jasno.

...

## Topovski hitac koji je pogodio svijet

Zidine Pamplone bljesnule su preda mnogim iznenadama, u popodnevnim satima 29. srpnja. Zajedno s omanjom skupinom hodočasnika iz Barcelone, tražili smo ulaz u grad kroz sjevernu stranu utvrde. Tek petnaestak dana prije, u gradu je završio festival San Fermin, diljem svijeta poznata manifestacija utrke s bikovima koja se trči u čast sveca toga grada – Sv. Fermina, kršćanskog mučenika, pogubljenog za vrijeme Dioklecijanovih progona kršćana. I ovaj put, kao i puno puta ranije, pričalo se, utrka je bila dramatična, s mnogo stradalih i probodenih sudionika i zadobivenim ozljedama opasnim po život. Koliko god mi je teško shvatiti, a još teže prihvatiti takav brutalan način ljudske zabave, ipak razumijem da je to dio kulture i identiteta Navarre i samih Baska; oni i ne kriju da su ponosni na takvu tradiciju.

Ali Pamplona pamti i mnoge ranije, puno teže, olovne dane i rane, kovalale su se tada i tuda, pa naokolo, razne priče, legende, borbe i tragedije. Pa čak i osobna, duhovna, dramatična preobraženja u službi Boga, u službi Krista, za dobro cijeloga svijeta, kakvo se zbilo oko petsto godina ranije. Kao i mnogi plemići toga doba, Ignacije Loyola<sup>25</sup> gajio je snažnu ambiciju za vojnu karijeru. Nema sumnje da je tada taj baskijski mladić i plemić, za vrijeme svoje vojne službe, stekao i mnoge vojne vještine, ne samo u borbi na bojnom polju, prsa o prsa, već i one organizacijske sposobnosti, kao i moć improvizacije baš u tim kriznim situacijama, kada treba donositi brze, strateške, ali ispravne odluke, a pogriješiti ne smije ni u jednom jer popravnog ispita nema. Božja providnost očito je tako htjela, da upravo na tim zidinama Pamplone, od jedne topovske kugle ispaljene s francuskih položaja prilikom opsade grada, Ignacije bude ranjen. Njegova vojna karijera i njegova borba na bojnom polju, pod svjetovnim zastavama završila je na takav način, ali je odmah počela i ona njegova druga, duhovna borba, pod Kristovim stijegom, borba za svoje, ali i obraćenje cijelog svijeta. Koliko god čovjek želi što god suvislo napisati ili izreći o životu i djelovanju samog sv. Ignacija Loyolskog, ne može se, a da se pritom ne dovede u opasnost i

---

<sup>25</sup> Ignacije Loyola rodio se 1491. godine u baskijskoj plemićkoj obitelji, a umro je 31. srpnja 1556. godine; izvor: <http://www.sveci.net/index.php/component/content/article/2-uncategorised/808-sveti-ignacijelajolski>, 2014. godine.



*Spomenik u čast sv. Fermina*

napast od površnosti takvog svog razmatranja. Sv. Jakov je slijedeći Krista, došao u Španjolsku evangelizirati, da bi 15 stoljeća kasnije, Ignacije Loyola, s te Jakovljeve utrte staze, zajedno sa sv. Franjom Ksaverskim<sup>26</sup> i ostalima, bio u službi Boga po cijelom svijetu. Uz to je Ignacije, nakon vojne karijere, posvetivši život Bogu, stigao završiti studij filozofije i teologije u Parizu te je potom, ne bez poteškoća, osnovao Družbu Isusovu<sup>27</sup>, tzv. “isusovce”, čije je kasnije djelovanje promijenilo sliku života u mnogim europskim zemljama. Radnika u Gospodinovim poljima poput sv. Ignacija Loyole i Franja Ksaverskog koji su i rođeni<sup>28</sup> u ovim krajevima, nije bilo nadaleko. Sv. Franjo Ksaverski čak je evangelizirao u Indiji, kamo ga je poslao upravo Ignacije Loyola, da bi se potom dokopao Japana; međutim, umire prilikom pokušaja ulaska u Kinu. Rade i žanju njih dvojica i dan-danas u Gospodinovim vrtovima i poljima iako nisu na ovom svijetu dobrih pet stoljeća; rade i žanju

26 Franjo Ksaverski rođen je 1506. godine u kraljevini Navarri u Baskiji, a umire 1552. godine na otoku Sancijanu blizu Kine; izvor: <http://www.bitno.net/vjera/svetac-dana/sveti-franjo-ksaverski-apostol-indije-japana/>; objavljeno 3. prosinca 2016.

27 Papa Pavao III. odobrio ju je 27. rujna 1540. godine; izvor: [http://www.redovnistvo.hr/redovi-i-druzbe/instituti/susovci\\_di](http://www.redovnistvo.hr/redovi-i-druzbe/instituti/susovci_di)

28 Ignacije je rođen u dvorcu Loyola u Baskiji, a Franjo Ksaverski u dvorcu Xavier, također u Baskiji; obojica su bili Baski.



*Puntes de los Bandidos*

putem svojih zapisa, poput, na primjer, *Duhovnih vježbi*<sup>29</sup> koje je napisao sv. Ignacije Loyola i koje pomažu tisućama da unaprijede svoj život i približe se Bogu, na jedan jedinstven način.

Skupina hodočasnika iz Barcelone već je odavno pronašla ulaz u grad, a da nisam ni primijetio da ih više nema pokraj mene. Stajao sam tako neko vrijeme sam, pred zidinama toga grada, pogleda uprtog u vrh tog fortifikacijskog sustava, gledajući u Loyolu, kako posljednji put kroz vatru i garež, glasno izvikuje naredbe i urla na svoje podređene. Bljesak pa eksplozija i sve je stalo. Sve je bilo gotovo. Ostale su samo vijoriti poderane tužne zastave svjetovnih kraljeva, na kopljima nagnutih od vjetra dok je negdje u kutu bojišnice ostao ležati ranjen jedan čovjek čiji je oklop toga dana sjajio jače od sunca.

Toga poslijepodneva ulice Pamplone bile su u sjeni; imao sam osjećaj da sam zadnji od hodočasnika ušao u grad. Bezuspješno sam u obližnjim kafićima tražio led da bar malo ohladim svoje užarene tetive, ali, *siesta*<sup>30</sup> je, zar ne?! U prenočištu, što od umora, a što od bolova, ležim nepomično, naizgled ranjen poput Loyole onomad, pokušavajući barem razmrstiti

<sup>29</sup> Izvor: [http://isusovci.hr/datoteke/sadrzaj/PDF/DUHOVNE\\_VJEZBE.pdf](http://isusovci.hr/datoteke/sadrzaj/PDF/DUHOVNE_VJEZBE.pdf).

<sup>30</sup> "...počinak i rani popodnevni mir ljudi i prirode..."; cit. navod iz Hrvatskog enciklopedijskog rječnika, u izdanju EPH d.o.o. Zagreb i Novi Liber d.o.o. Zagreb, 2002., 2004. g., str. 325.



pa potom nekako i povezati puteve Gospodnje koji su se ovdje dodirivali, ispreplitali i računali unedogled. Moralo bi nekako biti da je i sam pisac Louis De Wohl<sup>31</sup>, barem nakratko, posjetio ovaj grad; pisac koji je uvelike bio inspiriran životom toga sveca, na jedan sasvim drukčiji, dinamičniji, ljudskiji način, osim onog uobičajenog, suhoparnog nabacivanja činjenica iz njegova životopisa.

U mojem dijelu hodočasničke spavaonice nije bilo nikoga; Jadranko je bio tko zna gdje po gradu, a Roque je, vjerovatno kao što je i najavio, otišao obići prijatelje s kojima je nekada radio. Nema ni onih Talijana sa psom, s početka ove priče, ali neobično mi je godila i ispunjavala me zadovoljstvom samoća s krunicom u ruci koja će potrajati još samo koji sat. Pogled mi odluta u dvorište *albergue*, i na oveću crnu igračku koja je posred njega nepomično ležala. Bio je to *el toro*<sup>32</sup>, koji je pao s nečijeg obližnjeg balkona. Gledao me je tako neko vrijeme, netremice, velikih zakrvavljenih, ali preplašenih očiju, a onda smo obojica utonuli u kratki popodneveni san, svak sa svojim problemima i nadanjima.

Ujutro *el tora* u dvorištu više nije bilo. Iz spavaonice *albergue* otišao sam među zadnjima, pa onda, ulicama i trgovima Pamplone, pokraj gotičke katedrale i spomenika, nedaleko od sveučilišta (na kojem je, objasnio mi je još jučer portugalac Roque, djelovao veliki hrvatski i španjolski katolički intelektualac, Luka Brajnović<sup>33</sup>), krenuo prema zapadu, prema gradu Logroño<sup>34</sup>. Temperamentna i pomalo neobuzdana Pamplona bila je to jutro neobično mirna, a ulice prazne. Tek komunalni radnik, s razvučenim vatrogasnim crijevom, ispirao je nečistoću s popločanih ulica i, kao da je mlaznim pritiskom te obilne vode odlazila s njom sva ta gungula, vriska i nered. Nakratko barem, valjda, odmara i sv. Fermin; i nije mu lako paziti na sav taj neobičan

31 Louis De Wohl rođen je 1903. godine u Berlinu, a umro je 1961. godine; katolički je pisac poznat po mnogim književnim djelima kršćanske tematike; napisao je između ostalih i roman *Zlatna nit o životu sv. Ignacija Loyole* te roman *Do na kraj svijeta* o životu sv. Franje Ksaverskog; izvor: [www.verbium.hr](http://www.verbium.hr).

32 *El toro* u prijevodu sa španjolskog jezika znači bik.

33 Luka Brajnović rođen je 1919. godine u Kotoru, a umro je 2001. godine u Pamploni; bio je novinar, književnik i znanstvenik te profesor na Institutu za novinarstvo Sveučilišta u Navarri; po njegovu se imenu zove i Međunarodna novinarska nagrada; izvori: <http://www.glas-koncila.hr/veliki-hrvatski-i-spanjolski-novinar-znanstvenik-i-knjizevnik-luka-brajnovic/>; <http://www.bitno.net/najave/luka-brajnovic-fatimska-poruka/>.

34 Logroño je smješten na rijeci Ebro u provinciji La Rioja u sjevernoj Španjolskoj.

svijet dok pokušava posredovati za sve one nesretnike koji su zapeli ili podletjeli ispod kopita razjarenih bikova, od po pola tone i više. “Pa, sretno ti bilo sa svim tim stvarima sv. Fermine”, pomislih dok sam prolazio kroz ruralna naselja grada i napredovao prema izlazu. Administrativno područje Pamplone tu je negdje završavalo, upozoravala je korodirana metalna tabla i ironično najavljivala da do Santiaga ima više od 700 km.

(KRAJ DRUGOG DIJELA)

*Ljubomir Vranješ*



## Godina

Jedan okretaj oko sunca, ne vidimo prostim okom. Vidimo i zapažamo tek klimatske promjene, u obličju godišnjih doba: PROLJEĆA, LJETA, JESENI i ZIME.

Krećemo s

PROLJEĆEM – sve se mijenja na bolje, sve se zeleni, sve cvijeta, sve miriše, budi se sve: biljke, životinje, ali da li se budimo i mi. Teško je još jedanput probuditi se i krenuti u neizvjesnost. Krenuti treba jer ako ne krenemo, to je veslanje protiv vjetra; u istom trenu vraćamo se ispod crte starta. Za kakav smo se start pripremili i da li smo se za ikakav start pripremili. Sve zavisi od nas samih, da li očekujemo nešto pozitivno, da li nam je sasvim svejedno. Svi krećemo s PROLJEĆEM.

LJETO je doba dubokih i velikih kušnja. Počinju suše, nevremena, krize. Suša može biti: suša uslijed nedostatka oborina, suša može biti i uslijed osiromašene duše. Ovo je period jako velikih iskušenja. Možemo nastaviti raditi i živjeti u nadi, a možemo se predati jer nam ovakav život ne treba. Što ćemo odabrati? Ljeto je doba i obilnih darova prirode koje rijetko primjećujemo, a zbog čega? U ljetu je središnjica života, prepuni smo snage u svakom smislu riječi. Ništa nam nije teško. Krećemo naprijed bez imalo

razmišljanja i straha. Budućnost će možda doći, ali danas je danas. Zašto bih trebao razmišljati o sutra, daj mi danas, a za sutra ako išta ostane. Moj način življenja samo je moj, svi oko mene moraju se prilagoditi meni. I TAKO MOJE LJETO PROĐE.

JESEN tako nenadano dođe da se čovjek niti ne snađe, a već je JESEN. Jesen je lijepa ako smo se za nju pripremili, a jako teška i gruba ako nismo. Ne trebamo čekati da ona stigne jer čeka samo onaj koji misli da će uvijek biti samo Proljeće. Lijepe su boje u Jeseni, tako divne i neopisive. Nismo uvjerali sami sebe da su nestale zelene boje koje su nam davale zaštitu, sigurnost i ljepotu. Zalihe nas vode dalje, one nisu fikcija: ja sam bio dobar, ali nisam stigao. U Svetom pismu postoji prisposoba o Sedam mudrih i sedam ludih djevica, sa samo jednim ciljem. Žrtva je pratiteljica života. Isus Krist kaže “uzmi svoj križ i kreni za mnom.”

ZIMA je hladna, dani su jako kratki, a noći jako duge. Sve prolazi mimo nas, a da to i ne osjetimo. Drvo je tako isprazno izvana, nema svojih ukrasa – lišća, cvjetova, plodova. Sačuvan je tek izboran izgled, s tek nekoliko čvrstih grana, sve se drugo urušilo. To drvo stoji jer ga drži ono što se izvana ne vidi, drži ga korijen. Korijen seže u neslućene dubine i račva se u niz manjih i malenih korjenčića. Svaki taj korjenčić dio je našeg života i pretvara se u pravi veliki korijen. Kakav korijen smo stvorili, svojim životom, takve mladice će on izbaciti. Hoće li te mladice izrasti uspravno, ovisi o uvjetima rasta, svjetlosti, hrani)i. Ako smo dali bezrezervnu podršku za razvoj u pravcu dobrote i ljubavi, možemo očekivati da je to jedan ispunjen život u kojem će prevladavati ZIMZELENOST jer će uvijek netko biti zelen.

I tako nam godina prođe, moja godina i tvoja godina. Jesmo li se sreli, jesmo li se čuli, jesmo li se se vidjeli.

*Edo Medović*



## Iz arhiva



**Gospina svetišta na Pelješcu** – N. GJANOVIĆ, *Narodna svijest*, god. XVI, br. 28, str. 1 – 2, Dubrovnik, 11. srpnja 1934.

Jasna je radosna činjenica, da tolika Gospina svetišta, žarišta lijepe pobožnosti na poluotoku Pelješcu puno govore o žarkoj ljubavi i vjekovnom štovanju, o velikom pouzdanju katoličkog naroda sa svojim svećenstvom svjetovnim i redovnim Sv. Franja Asiškoga prema nebeskoj Majci, Gospi Zaštitnici mogućoj, zazivanoj u nas posvuda pod različitim onim značajnim slatkim imenima.

Od Gospinih svetišta na Pelješcu prikazat ćemo nekoje, glavnije.

Franjevačka crkva “*Gospina Uznesenja na nebo*” na Orebića poznat je kao svetište “*Gospe od Angjela*”. Samostan sa zvonikom tu je sagradjen doprinosima bogoljubnih dobrotvora g. 1470. na divnom položaju, nad visokim stijenama brda Vipere, 150 m. nad morem. Ikonostas na glavnom oltaru djelo je Franja de S. ta Croce. Na prvom pobočnom oltaru časti se uvelike čudotvorna slika “*Gospe od Angjela*”, naslikana na daščici, u bizantinskom slogu. Naokolo nje mnoštvo je zavjeta pobožnih peljeških mornara te slika brodova u pogibeljnim morskim valovima. U puku je sačuvana predaja, da je ta slika čudotvornim načinom prispjela na Pelješac, po predaji sa ostrva Žanića (pred Bokom Kotorskom). Ova je crkva bila posvećena nešto kasnije, od biskupa korčulansko-stonjskog Nikole Nikoničića-Nigrevića dana 17 maja g. 1534.

Na drugi dan Duhova mnoštvo bogoljubnog naroda sa cijelog poluotoka Pelješca i sa bližnjeg otoka Korčule pohodi svoju milu Gospu sa pobožnom molitvom izavjetima, vapeći ju za se i za svoje, za putnike i pomorce.

Četvrt sata put sjevera, ispod brda, nalazi se nekadašnja župna crkva “*Gospe od Karmela*”, nekada sv. Vida i Modesta mučenika. U njoj se čuva lijepa slika “*Obrazovanja Isusova*” čuvenog Kista. Nakon nje vrlo je lijepa crkva “*Pomoćnica Kršćana*”, sa zvonikom, sagradjena sred mjesta doprinosima svih imućnijih mješćana, sa vrlo zaslužnim ondašnjim župnikom kan. *Matom Štukom*; bila je posvećena 24 maja g. 1884. od dubrovačkog biskupa

*Mata Vodopića*. I u toj lijepoj crkvi ima mnogo pomorskih srebrenih zavjeta, kao i uz pobočni oltar sa lijepom slikom Sv. Nikole.

Franjevački samostan na Kuni ima poznato svetište **Gospa Delorite** (od *Loreta*), na uzvisitoj ravni okruženoj brežuljcima. Dom Božji taj na tri broda sagrađen je brojnim prilozima pobožnog narod g. 1681. u baroknom slogu. A dični franjevac, Konavljjanin, teolog i propovijednik čuveni, biskup stonjski (god. 1702-1709) Otac *Vicko Lupi (Vuković)* podiže samostan franjevački na Kuni, kome, dozvolom Sv. Rimske Kongregacije, bi pridružena g. 1705. prelijepa crkva Delorita. Ta je crkva bila posvećena 17. juna 1714. od stonjskog biskupa *Frana Volantića*.

U Janjinskom odlomku: Sreseru mnogo je čašćeno svetište **“Gospa Male”** (Porogjena Bl. Dj. Marija).

Ovaj novinski članak očito je samo skromno dotakao Pelješac, iako bi se pod naslovom *“Gospina svetišta na Pelješcu”* očekivalo više spomenutog. Stoga proširujem i dodajem idući redom od Lovišta prema Stonu:

*Srce Marijino* u Lovištu iz 1928.g., *Mala Gospa* u Nakovnju, romaničko-gotička crkvice iz 1395.g., *Gospa od Ruzarija* u Vignju, samostanska crkva iz 1687.g., *Nuncijata* u Kučištu, kapela *Navještenja* u Orebiću, iz 1630.g., Trpanj: *Gospa od Karmela*, iz 17. st. , izvan uporabe su: *Gospa od Milosrđa*, iz 1865.g., *Gospa od Milosrđa*, iz 1865.g., *Gospa od Milosrđa* u Gornjoj Vručici, Kuna: župna crkva je posvećena *Uznesenju Gospinu*, a potječe iz 16. st. sagrađena je na mjestu istoimene crkve koja se spominje 1336. , *Gospa, sv. Roko, sv. Spiridon*, crkvicu podigao C. M. Medović 1909. g, *Bezgriješno začće* u Zakamenju, 16. st. (zvono iz 1515), *Gospa Sniježnu* Borju, 17. st. , *Gospa od Zdravlja* u Osobljavi iz 1905.g., izvan upotrebe su: *Gospa Karmelska* u Pijavičinu, 17. st. , Žuljana: *Gospa žalosna* na Glavici, pregrađena 1869. , Putniković: *Gospa od Ruzarija* u Tomislavovcu, posvećena 1569.g., Ponikve: *Velika Gospa* u Ponikvama iz 16. st. , *Navještenje BDM* u Boljenovićima iz 16. st. , Ston; *Navještenje B. D. M.* iz 16. st. župna crkva negdašnje župe Polju, *Navještenje B. D. M.* u Brocama iz 1646. , *Gospa Karmelska* na Kobašu iz 1676.g., izvan uporabe su: *Velika Gospa* u Lužinama, nekoć katedrala, crkva *Male Gospe* u ruševnom stanju, Mali Ston: *Mala Gospa* na Rusanu iz 16. st. , Zaton-Doli: *Gospa Velika* u Dolima iz 15. st.

Neven Fazinić (priredio)



## KUNA - ŽUPA UZNESENJA MARIJINA

Pelješka župa kako se naziva područje župe Kuna na Pelješcu, prostorno je najveća župna zajednica na poluotoku. Prostire se cijelom širinom poluotoka Pelješca, te dužinom od Janjine do Trpnja. Obuhvaća naselja od Osobljave uz obalu Pelješkog kanala, preko Pijavičina, Kune, Oskorušnog, Potomja, Prizdrine, Županjeg sela, Zakamenja, do Dingača na otvorenom moru Mljetskog kanala. Župa Velike Gospe u Kuni potječe «od davnina». Poradi velikog područja i brojnih filijala u župi, tijekom zadnjih stoljeća neke se filijale nazivaju kapelanijama. Tako od 1850. g. kapelanijom se nazivaju filijale u Oskorušnom i Pijavičinu, a za kratko (1855. – 1862.) spominju se kao kapelanije Osobljava i Županje selo.





Početak 20. st. status kapelanije se, pored Oskorušnog i Pijavičina, daje i Potomju. Župna crkva je posvećena Uznesenju Gospinu, a potječe iz 16. st. sagrađena je na mjestu istoimene crkve koja se spominje 1336., od koje se i danas vide dva kapitela i svetojhranište.

Matične knjige se vode od 1688. g. Vjerojatno su i prije matice vođene, ali su nestale. Zbog nedostatnog broja svećenika u biskupiji, i ispražnjene župe u Kuni, biskup 1944. g. povjerava župu franjevcima. Od 8. listopada 1953. g. župa Kuna, odlukom sv. Kongregacije za redovnike, postaje redovničkom župom. (Šematizam Dubrovačke biskupije)



## Tema broja



## UZNESENJE MARIJINO: VELIKA GOSPA







## Čudesna ljubav Božja je zasjala

Susrećući se s dragom poznanicom, bila sam zadivljena čudesnom Božjom ljubavlju. Toliko sam bila zadivljena da sam gotovo zaboravila mnoga Tvoja djela, Gospodine, koja si učinio dok si koračao ovom našom zemljom. S ovim čudesnim i mojim očima vidljivim darom sve je postalo drukčije i meni i drugima. Čim Te počnemo hvaliti i zahvaljivati Ti, Gospodine, javno i predano i dostojnom hvalom, iako Ti smrtnan čovjek teško može dovoljno i prikladno zahvaliti – kao da donesemo više štete nego koristi iako želimo samo jedno: slaviti Te u tome što jesi: svet, svet i svet. Gotovo uvijek čujem – ovaj ili ova su izgubljeni. Tako sam ja vidjela Tvoju čudesnu moć kada se “izgubila” moja poznanica. Da, izgubila se svijetu jer je kleknula služiti Gospodaru. Začudo su nas promatrali u jednom restoranu – što zapravo pričaju i vode tako duge razgovore ove dvije do sada naizgled nespojive osobe. A mi smo nadopunjavale jedna drugu, gdje je to prije bilo sasvim nemoguće. Djetinja ljubav moje dosadašnje poznanice prema Tebi, Gospodine, posramljivala me. Zbog toga što sam svoj žar duboko u sebi čuvala, a kod nje je bujala radost, cvjetalo je sve oko nje, pa su se tako i moji zatvoreni pupoljci počeli polako otvarati. Hvala Ti, Gospodine, što nas daruješ jedno drugome. Ona želi biti “kao ja”, a ja želim biti “kao ona” u služenju jednom jedinom Kralju svega – neba i zemlje, Isusu Kristu. Sada zajedno kličemo (Gloria!), ja svojim iskustvom koje je ražareno Tvojom ljubavlju, nadopunjujem, od njezina bljeska i energije. Lagano otvaram svoje latice i grijem se, a ona gledajući mene svoje polako zatvara da ne sagori u jednom dahu. U Kani Galilejskoj od vode si na svadbi napravio vino. Tu je Tvoja majka rekla: “Vina nemaju”. I danas Tvoja sveta majka Marija isto kaže: “Vina nemaju”. Nemamo žara u srcu da prostruji našim venama snaga Tvoje ljubavi i tako nadahnuti izgradimo bolji svijet – po Tvojjoj riječi prožeti Tvojim blagoslovom. Kada susretnemo osobu darovanu Gospodinu u potpunoj punini – nemojmo se preplašiti i pomisliti kako se eto izgubila ili izgubio i više ne kontrolira svoje stanje. Naprotiv, ozdravila je, otrgnula se izgubljenosti,

napustila svijet propadljivosti, a to je sve zemaljsko. Ogrijmo se njihovom blizinom bez straha da se možda i mi ne izgubimo. Možda se počne topiti i led s našega srca. Mario, naša majko na nebo uznesena, utopi nas u božanski blagoslov svoga Sina – govoreći Mu i danas: Vina nemaju – ukočili su se od hladnoće. A sada, Gospodine moj, sasvim nešto zemaljsko i poznato. Mnogi od nas znaju što je vino i sami ga svojim rukama proizvodimo od trsa koji si Ti stvorio. No, ono nema snagu da nekoga usreći, već naprotiv mnoge ražalosti zbog neodgovornog ponašanja, gdje ne vidimo osobu, nego dobit. Dobit da, ali kakvu? Osvijesti nas, Gospodine, u našoj stvarnosti, da smo maleni i potrebni Tebe, a Ti od nas ne očekuješ “velike” stvari, tako da vodu pretvaramo u vino – Ti ćeš to učiniti za nas i od nas, kada i koliko bude potrebno. Tako i opijena Tvojom ljubavlju moja dosadašnja poznanica, a sada i prijateljica, žari ne kao čaša vina, nego kao zlato u Tvojim ruci koje si Ti oblikovao u dubokoj vatri svoje ljubavi. Na Nebo Uznesena, idi ispred nas i vodi nas u vječno i sveto, tamo gdje si Ti. Amen.

*Nada Vranješ*



## **Marija na nebo uznesena**

*Napokon Bezgrešna Djevica, sačuvana od svake ljage istočnog grijeha, ispunivši tijek zemaljskog života, bila je dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu, i od Gospodina uzvišena kao kraljica svemira, da bude što sličnija svomemu Sinu, gospodaru i pobjedniku nad grijehom i smrću.*

*Katehizam katoličke crkve*





*Postavit će te utvrdom svijeta, mostom onima koji su uzdrmani velikim valovima, lađom onima koji se spašavaju, potporom onima koji se vode za ruku, zagovornicom grešnika, ljestvama po kojima grešnici uzlaze na nebo.*

*Dinko Aračić, Marija u ranokršćanskoj literaturi, Bogorodica u djelima Germana Carigradskog, Split, 2012.*



## Zvijezdi mora

*Mi što plovimo morem nemirna života, posred mnogih pogibelji, uvijek u strahu od vihora i oluja, od sakritih grebena i struja, od valovlja što prijeti – tražimo Tebe na svom nebu, o **Marijo, Zvijezdo mora.***

*Ne daj da klonemo u borbi; ne daj da nas svladaju napasti nevjere, malodušnosti, nepouzdanja, izgubljenosti – očaja. Pruži svoje bijele ruke i stišaj valovlje mračno; rasvijetli naša obzorja. Ti si moćna da nas izbaviš i spasiš i da lađicu našega života dovedeš do vječne obale. U svome naručju nosiš Sunce svega Svemira: Krista – Boga. Po tebi smo sigurni za svoje spasenje, jer Ti nećeš dopustiti da stradamo, da se izgubimo.*

*Ti možeš ublažiti naše jade, skinuti svako breme krivnje, ojačati vjeru, nadu i ljubav, probuditi sve zapretane duhovne snage i zapaliti sva svjetla u duši. Kao **sjajna zvijezda** zablistaj nad pučinom našeg života i upravi, kao lađicu, dušu našu u luku Spasenja. I mi možemo reći sa sv. Bernardom: Sred nevolja i lutanja, patnja i stradanja, sred pogibelji – **pogledaj zvijezdu, zavozvi Mariju!***

*s. Marija od Pres. Srca, Tornju bjelokosni, Split, 36.*



*Danas je slavna i vazda Djevica Marija uzašla na nebo. Pozivam vas, radujte se, jer je ona uzvišena, reklo bi se na neizreciv način, zauvijek kraljuje s Kristom. Danas je kraljica svijeta uzeta sa zemlje iz griješnog svijeta. Ponavljam: radujte se, sigurna zbog svoje neraspadljive slave dospjela je u kraljevske dvore.*

*Blažena Djevica Marija u povijesti spasenja iz pera Pashazija Radberta (oko 790. – 865.)*



## VELIKA GOPSA

“Ni jedna Gospa ne nosi posta, osim Gospa od agosta” (augusta), “znala bi reći moja majka.” Tako se nekad i postom davalo poštovanje ovoj velikoj svetkovini. Velika Gospa je slavlje uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo dušom i tijelom. Post se dolaskom novijih vremena rijetko prakticira. Ljeto je vrijeme velikog pokreta stanovništva. Odlazi se na putovanja, na kupanje, na izlete, na hodočašća, pa se postupno napustila stara *užanca* posta. Sam znak posta bio je znak važnosti Velike Gospe. Ona je uzdanica i zagovornica baš kod našeg hrvatskog naroda. Majka Kristova uvijek je u našoj molitvi. U njoj je sadržano majčinstvo, vjera, patnja, trpljenje, nada; putokaz našeg ovozemaljskog života.

Postoji više lijepih gospođa, mladih gospođa, milih gospođa, pametnih gospođa, vrijednih gospođa..., ali samo je jedna Velika Gospa. Velika i jedina, roditeljica našeg spasitelja Isusa Krista.

Njenu dobrotu naš narod njeguje hodočašćima, zahvalom i molitvom.

A molitva je vjera, radost i nada zagovora kod njenog sina Isusa Krista.

*Ivo Santica*

# Iz naše župe



## SVETO TROJSTVO

Vjera nas uči, Bog je samo jedan, a utjelovljuje se u tri osobe: Oca, Sina i Duha Svetoga. Slavimo ga prvu nedjelju nakon Duhova i nedjelju prije Tijelova.

Trojstvo je svetac u mom Oskorušnu. Sveta misa se slavi na groblju, Svetom Trojstvu.

Mi ga jednostavno zovemo Trojstvo, štuju ga svi Oskorušani; dođu iz svih mjesta na misu za svoje pokojne. Trojstvo nam je dan za koji se spremamo i dva dana prije, idemo na groblje, uređujemo grobove, pripremamo se za Trojstvo. Dragi naši su tamo, uvijek s nama u mislima, ovih dana posebno.

U novije doba prave se ikebane, naručuje se cvijeće, a prije, u doba moje babe, omotali bi kiticu cvijeća, ruža iz vrta s malo špaga ili lika i ukrasili bijelim papirom ili folijom. *Ko* sad je čujem: “Nemoj zaboravit stavit, tetki, dundu, susidu, rođaku...”, toliko bi nabrajala da bi bilo malo desetak kitica. I danas isto nosim kitice ili ikebane, volim ih sama *načinit*, samo sad idem puno tužnija, sjetnija. Puno je dragih ljudi sad na Trojstvu, onih dragih koje sam poznavala, s njima odrastala.

*Ovega* sam Trojstva posebno tužna, nema više babinog brata, našega Dunda, koji nije živio u Oskorušnu, jako mlad je otišao, oženio se i obitelj stvorio u Slavoniji, u Daruvaru. Dok je bio u snazi, svake je godine dolazio; prvo bi svratio na Trojstvo, a onda k sestrama Kati i Mari. *Ko* sad ga vidim, s *bagulinom*, pomalo bi *hodio* od groba do groba i o svakome mi *pričo*. Zadnjih godina kad više nije *mogo doć*, nazvao bi me: “Mare, jesi li bila, jesi odnila cviče svima, zapalila sviće?” Sve bi mu u detalje morala *pripovidit*, *ko* je bio na misi, jesam li svih pozdravila.

Sad kad ga više nema i kad ne stignem *poć* na Trojstvo, upalim lumin; *uvik* gori, kad god se sjetim naših pokojnih, tamo na Trojstvu gdje ćemo i mi na posljedno putovanje, u pokoj vječni.

Marija Antunović



## Sveti Ivan – 24. lipnja (dernek)

“Taj mi je događaj ostao u nezaboravnom sjećanju. Toga bi se dana održavao dernek ispred Gospe Delorite u Kuni. Pored ostaloga prodavale bi se dječje igračke, a Makaranke bi prodavale razne kolače. Mene bi otac svake godine poveo na misu, a poslije bi mi kupio kolač i zviždaljku. Takvu radost ne mogu nikada zaboraviti.



## Sveta Ana - 26. srpnja

U našim je pelješkim selima svako selo imalo svoju *festu* obično vezanu za neki svetački blagdan. Ovdje ću spomenuti samo *feste* vezane za moje selo.

U mom su se selu održavale tri feste: u Donjem Selu Sveti Matija i Svi Sveti, a u Gornjem Selu i zaseoku Pantetići Sveta Ana. Uoči blagdana Svete Ane došli bi mesari iz Kune i zaklali dva vola. Svaka bi obitelj kupila za taj dan toliko mesa za svečani ručak i večeru i to ne samo za svoje ukućane, već i za prijatelje i rodbinu koji bi joj došli u posjet iz drugih sela. Nakon večere se održavao ples uz harmoniku u Zadržnom domu pod svjetlom petrolejki. Brda oko sela bila su bez šume, a putevi su bili samo za pješake, mazge i tovare.

Iznad moga sela nalazise crkvice Svete Ane od koje su još i danas živi zidovi. Ispred crkvice na nekih pedesetak metara nalazio se mali plato. Na taj plato bismo mi djeca donosili iz sela *rogize* (gole grane, ostatak grma što su jele ovce i koze) i koji smrč i sve to slagali na tom platou. Taj stog koji smo dvadesetak dana pripremali, zvao se *kraj* (kralj). Uoči svete Ane, u sumrak zapalili bi *kraj* tako da ga se moglo vidjeti iz drugih sela. U selu bi skupili pepela i petroleja. Pepeo bi pomiješali s petrolejom u *balote*. Poredali bi ih kroz selo i također u sumrak zapalili. To su bile, kako smo ih mi zvali, *luminacije*.

Nama djeci bila je velika radost zapaliti *kraj* i *luminacije*. Danas je to s obzirom na cestu i elektriку, aute i štednjake, nepojmljivo i nezamislivo.”

Iz zapisa *Moje djetinjstvo* Branimira Ruskovića (rođ. 1917. godine)



## Zaboravljene vatre

Svako ljeto na Svetoga Ivana među trpanjskom djecom i odraslima zavladao bi neko posebno raspoloženje. Dan prije blagdana djeca bi s veseljem skupljala suho granje u brdu i po okolnim brežuljcima.

A kad bi za 24. lipnja počela padati čarobna ljetna noć i nebo se okitilo ustreptalim zvijezdama, na predjelu sela zvanom Gomila zaplamsala bi nared prašnjave ceste velika vatra.

Čarobni jarko narančasti plameni jezici dizali bi se visoko u zrak veselo pucketajući i frcajući naokolo iskrice pune neke neobične, gotovo tajanstvene ljepote. Vatre bi se ubrzo stišale, a mi djeca očiju raširenih od čuđenja i sreće, čekali smo napeti kao strijele da nam odrasli dadu znak za preskakanje. Ah, to je bilo posebno uživanje! Neustrašivo bi se zaletjeli vičući: “U ime Boga i svetoga Ivana!” i preskočili vatru bar desetak puta.

I sada te vatre Ivanjske noći žive u mojim mislima, u mom srcu iako odavno nema više ni njih, ni mnogih koji su u njima uživali, i dalje osjećam toplinu zajedništva i snagu vjere.

One su zaboravljene. Možda ih se netko u budućnosti sjeti.

Možda?!

*Štefica Jakir*



# SJEĆANJA NA PROŠLA VREMENA



## ULICA, PODULICA I ANTO NIKOLICA

ULICA I PODULICA sredina je Potomja. Selo se tu dijeli na Lušinu stranu i Mazarovića stranu, istočnu i zapadnu stranu sela. Istočnoj strani sela u Dingaču pripada zapadna strana – Potočine, a zapadnoj, istočna strana – Borak. Interesantno!

Baš ovdje, u sredini sela, na konobi Violaća 1925. godine postavljena je spomen-ploča u slavu tisuću godina od krunidbe hrvatskog kralja Tomislava. Otkrivanju ploče nazočilo je cijelo selo. Uzdignut na stolu, uz prigodni govor to je uradio glavar sela. Govor je počeo s: “Tužni zbore ova ploča, ... (pauza) Ova ploča tužni zbore, ... (pauza) Tužni zbore ova ploča, ...” (pauza). I ne znajući, kako nastaviti govor, zatražio je čašu vode. Na to je drago dijete s Prilaza, u to vrijeme dječčić, zavikao: “Daj mu cijelu rominču” (kantu).

PODULICA je u odnosu na ULICU imala uvijek puno više mediteranskog šarma. Uvijek je bila bučnija, nemirnija, osebujnija u svakom pogledu. To je trebala zahvaliti svojim stanovnicima, a i gusto posloženim kućama, naslonjenim jedna na drugu. Obiteljska intima dijelila se sa susjedima. Mirisi, zvukovi i događaji razmjenjivali su se. Znalo se tko i što jede, što priča, što radi, gdje ide, a naravno i što se događa u spavaćim sobama.

Podulicu je uvijek prožimao humor i vedar duh. Voljeli su se šaliti. Lagali su i varali jedni druge. Ljutili su naročito one koji su iskazivali svoju ljutnju na bilo koji način. Tako nisu bile izuzetak priče o jeguljama na Trnovici, o labudovima u Pobržiđu, o ubijenom volu s tri roga, o...

Znalo se reći kada bi istinu zavaljali na vrhu ulice, prolaskom kroz Podulicu ona bi se na Progonu pretvorila u... veliku doskočicu i obmanu.

U Podulici je živio prvi seoski kino-operater. Tu je živio i seoski mesar, seoski prodavač, zatim nekadašnji glavar sela, seoski matičar, a i autor nezaboravnih, lijepih plakata. Uz uredno njegovano cvijeće tu su se rađale i rasle lijepe djevojke. Položaj spavaćih soba s prozorima na samoj ulici bio je idealan



za pjevanje serenada. Serenade su tihi noćni pjevni izrazi lijepih želja. Šteta je, što među muškom populacijom, nije uvijek bilo pjevačkih sposobnosti.

Uz urođenu živost ovog ambijenta, ona se u vrijeme jematve povećavala, dolaskom djevojaka iz Zagore na ispomoć. Selo je tada bilo puno mlade radne snage, a time i ljubavnih događaja. Udvaralo se i osvajalo. Te vrijedne djevojke zvali smo “sluge”, što mi je sada teško i napisati. Uvečer bi mladići u Podulici znali prirediti zabave koje su nazivali “Ljetne igre” gdje su se udvarali ovim djevojkama. Igre bi znali prekidati nestašni konkurenti, ubacivanjem gorućih sumporela kroz dimnjak u prostor za zabavu. Iz tog vremena u sjećanju su mi ostale dvije strofe izgubljene pjesme, autora Terinca:

*I tako u nedjelju poslije kina,  
Pavo osvoji slugu Romazina,  
A Dragicu duge kose,  
k mostu hitre noge nose.*

Nedjeljom poslije podne most je bio sastajalište pomoćne radne snage cijele Župe. Šijavica i ganga uz njihanje mladih jedrih ženskih bokova, oslikavale su sada pusti prostor.

U ovim uskim uličicama uvijek se događalo nešto interesantno i životno. Starija populacija bila je umorna. Ranije je išla na spavanje i odmor, a mlađi su tražili zabavu i veselje. Nije manjkalo nesporeduma, vike, beštumlje, prijetnje i smijeha.

I danas Podulicu povremeno potresaju žučni mediteranski susjedski dijalozi. Dogodi se da poneki ne razgovaraju. Problem odvodnje otpadnih voda zajednički je problem. Podulicu spajaju i razdvajaju septičke jame smještene po sredini nagibne ulice. Nikad se ne zna čiji obrok završi u čijoj septičkoj jami.

Razgovarati o Podulici, a ne spomenuti tovaricu Fjoru, bio bi veliki propust. To je najveća tovarica koju je selo ikad vidjelo. Porijeklom je bila iz Istre. Njezin hod uvijek je bio usporen, mogli bi reći dostojanstveno usporen, kao da je i sama bila svjesna kojem važnom dijelu sela pripada.

U novije vrijeme Podulica postaje poznata po izuzetnom poduzetniku Radoviću – Nikolici. Rođen i odrastao na Podulici, školovao se u Zagrebu,

a svoju djecu doškolovao je u Americi. Izuzetan poduzetnički duh i pronicljivost svrstava ga danas među najveće poduzetnike u Dalmaciji. Njegova tvrtka izrađuje softvere i izvozi ih u Ameriku. U centru Splita ima velebni hotel s 150 soba, u Dingaču ima apartmane i lozu. Ima svega, Bogu hvala. Zapošljava više od 150 radnika, uglavnom inženjera i turističkih radnika. Kao vršnjak upućujem mu kritiku na dosta loše igranje nogometa u mladosti, a i prebrze vožnje automobilom zbog čega je često gubio prikolicu koju bi tražili ispod puta. A i prikolice mu nisu bile baš reprezentativne. Po izgledu podsjećale su na prikolice iz centralne Afrike. Estetika mu nije sklonost, ali poduzetništvo bi sigurno mogao predavati na vrhunskim svjetskim sveučilištima.

*Ivo Santica*



## **Jezikoslovno-pjesnički skup - DOMAĆA RIČ<sup>13</sup>**

### ***Fonološke jezične značajke kunovskoga govora na poluotoku Pelješcu***

(izv. prof. dr. sc. Marijana Tomelić Ćurlin,

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Odsjek za hrvatski jezik i književnost)

U Zadru je 22. travnja 2017. godine u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Zadru održan 13. jezikoslovno-pjesnički skup **DOMAĆA RIČ** na kojem su brojni hrvatski i inozemni filolozi i pjesnici predstavili rezultate svojih istraživanja i stvaranja. Svojim su prinosima pokazali bogatstvo i raznolikost hrvatskoga jezika polazeći od dobro poznate činjenice da je tronarječje osnovni identitet hrvatskoga jezika, odnosno genetski zapis našega svjetonazora i naše kulture te da se upravo u domaćoj riči očituje težnja za očuvanjem hrvatskoga identiteta.

Tom se prigodom izv. prof. dr. sc. Marijana Tomelić Ćurlin, filologinja i dijalektologinja s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu dotaknula opisa kunovskoga pelješkoga govora. To naime ne čudi ako se uzme u obzir činjenica da se autorica već dugi niz godina bavi proučavanjem peljeških



govora o kojima je pisala i u svojoj doktorskoj disertaciji *Fonologija i morfologija govora središnjeg područja poluotoka Pelješca* (2008.), a o njima je objavila i poveći broj radova: *Zimski običaji na poluotoku Pelješcu* (2003), *Peliške smihurice 1* (2004), *Peliške smihurice 2* (2004), *Romanski jezični utjecaj u terminologiji kuće u Župi na poluotoku Pelješcu* (2007), *Nazivi za vinogradarstvo u središnjem dijelu poluotoka Pelješca* (2008), *Stupanj prepoznavanja romanizama u pijavskom i komiškom govoru* (2009), *Jezične značajke mjesnoga govora Janjine* (2009), *Sapletene kletve*

(2010), *Etimološka i leksikološka analiza romanizama iz semantičkoga polja zognja u pijavskom govoru* (2011), *Priče iz folklorne tradicije poluotoka Pelješca* (2012), *Jezik, virovanja i zaviti na poluotoku Pelješcu* (2013), *Peliška dijalekatna leksikografija* (2014), *Priče u peliškoj tradicijskoj kulturi. Gulozini i lokaduri* (2015), *Romanizmi iz semantičkoga polja kamare u Župi na poluotoku Pelješcu* (2017).

Inače pelješko je govorno područje posebno zanimljivo za dijalektološka proučavanja budući da se radi o prostoru na kojem se “susreću” dva narječja, čakavsko i štokavsko. Poluotok je tako, neprecizno rečeno, jezično podijeljen na dva dijela: na zapadni čakavski te na istočni štokavski dio. Po svim dijalektološkim smjernicama ili kriterijima koji se koriste u dijalektološkim istraživanjima, govor Kune pripada (ili je pripadao) čakavskom narječju, južnočakavskom dijalektu i to njegovu kopnenom poddijalektu. Radi se o govoru koji je u stalnu kontaktu s govorima novoštokavskoga ikavskoga dijalekta što se itekako osjeća u njegovoj jezičnoj strukturi. Marijana Tomelić Ćurlin poblizje je opisala fonološke jezične značajke kunovskoga govora na poluotoku Pelješcu, u dijakronijskoj i sinkronijskoj perspektivi. Istaknula

je samoglasničke, suglasničke i naglasne pojavnosti navedenoga govora te posebno naglasila veliku ugroženost brojnih govora koja nastaje zbog migracije stanovništva, utjecaja medija i sredstava javnoga komuniciranja... U takvim su uvjetima ugrožene dijalekatne značajke naših organskih govora pa je pitanje koliko se one, unatoč takvu golemu pritisku, mogu “održati”.

Naša narječja, dijalekti, idiomi... naše su blago... i to treba znati očuvati. Svaki govor treba zapisati i opisati. Stoga je pohvalno što se na znanstvenom skupu kao što je *Domaća rič* čula i *peliška rič* koja nas je podsjetila o vrijednosti naše jezične baštine, dijalekata i narječja.



## Bali

*Riznicu sjećanja otvorio je dide na Ivandan ove, 2017. godine. Priko podne je pasalo. Dide potvrdio stalnu naviku: malo slatkoga, malo vode. I sve će uskoro nakon te užance, uputit me na didovo veliko, - ne samo umijeće razgovora, već i žar ponovnog pripovijdanja.*

*Sastavljan okrajke mojih sjećanja od prošlih puta kad bi se kao nevista i svekar sastali u razgovoru. Potvrđujen mu s vremena na vrime da je to ta osoba koja je tako i tako učinila. “Znam je!”, govorin mu. Osiguravan od zaborava sebi samoj. I u originalu izvodi dide storiju o balima, po tko zna koji put. No, ja guštan jer memoriju treba ispunit kako valja.*

*Divojčice bi sidile materama u skutima. I imo se običaj da kad si ko mlađić staso za bale, hodiš zabalat sa svojim rodicama, pod obavezno. To te slidovalo. Precizno je bilo propisano didu su kim će zabalat: broj osan, tega se prisjeća, osan rodica! “Ma hodi tamo; tribalo bi cilu večer balat samo s rodicama”, prižboko je dide mladenački.*

*I to se balalo, najviše prije korizme i za Uskrs. Dogodilo bi se da bi po tri večeri trajali bali. Samo se čekalo kad će se hodit u bale. To je bila takva mladost od prije pojave televizije i automobila. Po Pelješcu je bilo dosta domova kulture. Obično bi se razvukli stoci okolo podija, u sridi bi ostalo prazno i tu bi se balalo. Okolo na stocima, u skutu matere sidile su divojke i čekale kad će*

koji lipi, dragi, fini mladić doć po njih za zabalat. A bilo je i onih matera koje bi se potužile kako in je ćer cilu večer prisidila, kako niko od mladića po nu nije došo za je digni balat “Kako da smo brime drače stavili prida nju!” Taka je mladost bila u vrimenu između dva svjeska rata.

Danas se to u potpunosti izgubilo. Potpuno se izgubio taki običaj bala. Ili bi se jednostavno moglo rit, da je moralo bit tako. Vrimena se minjaju. Danas dide govori, kako je primijetio prije koju godinu kad bi liti bili bali na Vali (Velika Prapratna) da bi gdi god koji muški balao s divojkom. Da kako, divojke balaju jedna s drugom ili u skupini od više njih, a oni, muški, stoju po strani. Zanimjiva novost među mladima, kako je dide primijetio.

No vraćamo se u stvarnost, u život, pomiso da su danas mladi odani plesu i da uza sve kritike i daje volu glazbu. Nije to ona didova generacija balarina koja je imala veliku potrebu izrazi se balom jer tada nije bilo ni fotografije, ni statusa, ni blogerskih dugih razmišljanja ili komentara. To je bilo vreme kad se dokaza da si ti – ti jedino moglo uživo, balima! Nisu imali internetske platforme za dokazivanje sebe i svojih vlastitih kvaliteta ili afiniteta. No, mislim da je prvi val naleta modernih tehnologija prošo Pelješcem. Mladi danas uživaju u fnoj komunikaciji uz kapljicu finog vina i uz finu klapsku pismu.

“Dide, vrimena se minjaju. Ko zna što biste vi radili da su vam bile naše mogućnosti”, govorin mu na finimentu.

Uživali smo, bilo je izvrsno poslijepodne ispod odrine na taraci. Ovo je najboje što nan se dogodilo u ovom susretu u živo: ispriповidat se, s ljubavi gledat, razlike, didove i moje generacije. Ponovit ćemo. Riči su koje ćete pročitat nadaje, ako Bog dade, u nekon novon -staron storiji, a vi znate i zašto.

Bog van.

Kristina Koboević





## Kruh naš svagdašnji

U organizaciji Općine Orebić i Narodne knjižnice Orebić 6. svibnja je u općinskoj dvorani u Orebiću predstavljena knjiga dr. sc. Jasenke Maslek *Zemlja i ljudi: Vinogradarstvo na poluotoku Pelješcu u 19. i 20. stoljeću*, u izdanju Zavoda za povijesne znanosti **HAZU u Dubrovniku**. Uz autoricu, knjigu su predstavili akademik Nenad Vekarić i dr. sc. Irena Ipšić.

Ova znanstvena monografija sastavljena je od osam poglavlja u kojima se istražuje razvoj vinogradarstva na poluotoku Pelješcu i utvrđuje povezanost i međuuutjecaj razvoja poluotočnoga vinogradarstva i razvoja stanovništva od pada Dubrovačke Republike do početka 21. stoljeća.

Polazeći od stanja nakon pada Dubrovačke Republike u prvom poglavlju je predložen pregled gospodarske i trgovačke aktivnosti i poljoprivredne proizvodnje na poluotoku. Općenito, vinogradarstvo je u prvim desetljećima 19. stoljeća na prostoru bivše Dubrovačke Republike bilo na višem stupnju razvitka nego u ostalim dalmatinskim regijama, i to iz dva osnovna razloga: višestoljetnoga kontinuiranog razvitka u miru koji je nadgledala vlastela, koja je u vinogradarstvu vidjela i osobni i opći trgovački interes, te njezinoga naglog siromašenja pred kraj Republike kad joj je ostala jedina mogućnost preživljavanje od zemlje.

Ovo poglavlje bavi se i procesom akumulacije pomorskoga kapitala, osobito na kontinentalnom dijelu Pelješca. Tako stečenim novcem pomognuto je otkupljivanje od kmetstva, ali i unaprijeđeno vinogradarstvo koje je već u četvrtom i petom desetljeću 19. stoljeća dostignulo kulminacijsku točku svoga razvitka koju će ostatak Dalmacije dostići tek tijekom velike konjunktura vina, oko 1875. godine.

Vinogradarski i pomorski najprosperitetnijim razdobljem 19. stoljeća bavi se prvi dio drugoga poglavlja, dok se zatim donosi pregled krznoga razdoblja na Pelješcu na prijelazu stoljeća, uključujući kao posljedicu i intenzivno emigriranje. Cijelo jedno potpoglavlje posvećeno je načinu života pelješkoga seljaka: od obiteljske svakodnevice prikazane analizom prihoda



i troškovnikom zemljoposjedničke obitelji Braenović s kraja 19. stoljeća, do podataka iz *Kronike Potomja* u koju je mještanan Antun Matković od 1898. do 1923. godine zapisivao važnije događaje na Župi, rođenja, vjenčanja, dobre i loše godine, zaraze i većinu odlazaka u emigraciju, ali i vrijeme povratka iz tuđine, nakon čega bi se u selu podigao novi stranj, kupio neki novi stroj, otkupilo imanje i slično. U Kronici su iznimno zanimljivi podaci o kretanju cijena namirnica tijekom Prvoga svjetskog rata, osobito vina, dok je praćenjem početaka prodiranja robno-novčanih odnosa na selo naglašena uloga zadrugarstva i seoskih zajmovnih blagajni u preživljavanju stanovništva i prevladavanju kriza.

Osim arhivskih izvora i statističkih godišnjaka, ljetopisa i brošura, za prikaz proizvodnje i trgovine vinom u prvoj polovici 20. stoljeća autorica je koristila i nekoliko sačuvanih obiteljskih zbirki i lokalnih trgovačkih dužničkih knjiga dok je prikaz seljačkog života upotpunjen slikovitim i detaljnim iskazima kazivača koji izravno svjedoče o načinu života, solidarnosti i međusobnom ispomaganju pri pregonu vina na mazgama do najbliže luke – *pelješkom ponosu*. Tim kazivačima koji su pomogli predočiti kolektivni identitet pelješkoga seljaka Jasenka Maslek u predgovoru knjige iskazuje osobitu

zahvalnost. Autorica ujedno želi da ova knjiga bude spomenik svima koji su nam ostavili u kamenu satkane čipkaste spomenike rada i truda kmetskih ruku razasute diljem poluotoka, koji su lozom zasadili skoro sve obradive površine i u njih utkali znatne dijelove svojih života.

A dokumentirani prikaz nekadašnjeg načina prodaje i pregona vina *Ponos* bit će upriličen u okviru festivala *Kinookus* u Stonu koji se održava od 31. kolovoza do 3. rujna 2017. godine. Tada će se, naime, održati pelješka premijera dokumentarnog filma *Pelješki ponos*, emisije pučke i predajne kulture koja je snimljena prošle godine u produkciji HRT-a.

Pozivamo sve zainteresirane da se pridruže tom poučnom i nadamo se zanimljivom događaju.



## Turizam naš ljetnji

*Uz poljoprivredu turizam sve više postaje “kruh naš svagdašnji”. Od kad se zgradio put za Dingače, prvo priko Trstene, a kašnje tunelon, život se ode skroz, naskroz prominio. Lipe kuće, na mistu prijašnjih kućica nisu više za poč u njih i osta setemanu dana, sve do prid Veliku Gospu, za odmori dušu i tilo. Unutra su se sa ukalumali stranci! Najlakše zarađena kuna, natirala jude na tu rabotu, iznajmijvanje.*

*U početku turisti su bili slabo platišni i malih zahtjeva. Zadovoljavali su se ako bi im do samo kamaru. Tako bi se kuća nasupala stranima, a domaći svit se zbijo u garažu oli konobu sve za dobi koju kunu. U prvu ruku je bilo malo onih koji su puštali strani svit po kući. Znalo bi se dogodi da ti dođu na vrata, molu, kumu da jih primiš. Kašnje se to prominilo, bilo je i bitke ko će koga primuzuvira da dođe u njega, a ne u onega u koga se uputijo.*

*U jednoga gospara došli turisti na vrata, pitaju ima li praznih kamara. Di će ih primi, misli on, star on, stara kuća, škripavi pod? Jopet, vidi svi prmaju strance. Ni njemu pare nisu mrske! Strah ga da se pod ne profunda pa se sjetio: uzeo balanču, stavio je u kortu, svi su morali proć priko balanče. Pasali su samo oni ispod sedandese kila.*



*Vrimena su se prominila. Turisti su sve zahtjevniji, tražu apartmane, kuće, po mogućnosti kuće s bazenom.*

*Što to baca u abis našega dida: – Kojega će mu belaja bazen, ka mu je more tu prid noson? Bliha se u bazenu, a došo na more!*

*Dide nije mogo razumi svoje goste. Kad već nema bazena, načinio on tuš na plaži. Mislio je manje će se bliha po kući. Lako da je septička jama Bog zna kolika. A gosti, udri tuširaj se, idu u more, tuširaju se, kako izaju iz mora, pod tuš. I to da malo pustu vodu, nego ajde, udri, toči. Pod didon sve gori, kuha. Onda ih je jedno jutro postrojio ispid tuša. – Imate li doma sunca? Imate! Imate li doma vode? Imate! Pa zašto ste onda došli? Radi mora! Kupajte se u moru, ostavite se vode! Ne triba vam se tuširat. Neka van so stoji na tilu, to je zdravo. Kako se ja ne tuširan! Držo je dide govor, ma ka je vidio da ga ne obadaju, uzejo bat u ruke i razbijo tuš.*

*Sa ko kućak obliče okolo kuće pa kad čuje vodu kako teče, zabrontula: – Eno jopet toči. Ma zavrnit ću ja i špinu.*

*Mala unuka ga dočekaje. – Muči!, potirat ćeš nan goste!*

*– Ako mislu ovako, neka idu čak! Viši je trošak nego koris!*

*– Dogodine in napiši da pošaju pare, a oni, neka ne dohodu!*

Rina Tomelić



# Vaša Nina vam piše



## Ovčica Božja

*Pogledi su raznoliki  
Jer naočale imamo raznih boja.  
Milosrdni pogled Oca  
Neće se zaustaviti na slabostima našim.  
Žalit će da Njegovo dijete nije imalo više radosti  
Gazeći putovima života.  
Zato mu je radost dao  
Radi bogatog siromaštva i osamljenosti koja ga je pratila.  
Ona je smiješkom susretala one koji su je primali.  
U ledenoj noći anđeo je njezin zagrlio i odveo Ocu,  
Koji će vječnošću sve nadoknaditi što joj je zemlja uskratila!*

*Nina Vodopić*



*Jedan nas je vjetar milovao, ista kiša kvasila. Jedno sunce nas je grijalo.  
Pod istim nebeskim svodom smo živjeli.  
Svatko od nas svoj križ je nosio.  
Djeca smo Oca Nebeskog!  
Iz njegovog krila dođosmo u njegove se raširene ruke vraćamo!  
U mir, svjetlost i vječnost!*

*Neda Roso – Mala Nede (1949. – 2017.)*



## PRVI PAPA

Čitajući Sveto pismo doznajemo kako je Isus za svog nasljednika na zemlji odredio sv. Petra. Petar ga je neobično volio. Vjerovao mu je i rekao: “Ti si Sin Božji!” Jedini ga je u Maslinskom vrtu želio obraniti (odsjeći Malku uho). Međutim, kad su Isusa odveli Pilatu, a sluškinja ga prepoznala po govoru, Petar ga je zanijekao i to tri puta. Učinio je to iz ljudske slabosti, ali se ubrzo zatim gorko pokajao za svoj grijeh.

Petrovu ljubav i kajanje Isus je dobro znao pa mu je povjerio “čuvanje ovaca i jaganjaca njegovih.”

Petar se do silaska Duha Svetoga ponašao kao i drugi apostoli. Uzašavši na nebo Isus je apostolima obećao poslati snagu Duha Svetoga.

Apostole je na okupu držala Isusova majka Marija. Moleći u zajednici s apostolima očekivali su dolazak obećanoga Duha. Kada je došao taj dan, svi su se napunili snagom Duha. Marija se od tada više ne spominje u Evanđelju.

Marija je tih dana bila prvi papa. Apostole je svojom nazočnošću držala svojom blizinom, vjerom i nadom. Gospa je ostala kroz cijelu povijest Novog vijeka ona koja okuplja vjernike. Ona je mati koja tješi, pomaže nemoćnima, tjeskobnima dariva mir. Ona je utjeha tužnima i bolesnima

To je Gospa Delorita, naša draga mati.

*Nina Vodopić*



# Al od svega najveća je ljubav...

## Proslava dijamantnog pira

Na juturnjoj misi u petak 7. srpnja 2017. bračni par Ivo (rođen 13. ožujka 1930.) i Renka (rođ Tomelić 09. svibnja 1937.) Medović obilježili su 60 godina braka. U prisustvu sina Eda i nevjeste Ivane, misno slavlje pedvodili su naši franjevci, Josip i Petar. Lijepim riječima dotaknuli su se njihova života, razumijevanja i ljubavi i zaželjeli im dug život uz Božji blagoslov. Ostala rodbina koja nije mogla prisustvovati, uputila im je najbolje želje.





*Hvala ti majko što si me rodila! Gospe, čuvaj naše mame! Čuvaj i naše tate!*

## Majčin dan

Druge nedjelje mjeseca svibnja slavi se majčin dan. To je dan u čast majki i majčinstva koji se slavi diljem svijeta. Toga dana majke i bake primaju čestitke i poklone od svoje djece, uglavnom ono što su djeca sama izradila. Za vrijeme komunizma kod nas se nije slavio Majčin dan; umjesto toga slavio se 8. mart, Međunarodni dan žena. Za majčin dan djevojčica Marijeta napisala je ovu pjesmu svojoj majci:

*Moja majka je labud,  
Moja majka je san,  
Moja majka je najljepši dan,  
Moja majka je pahulja koja lebdi na nebu,  
Moja majka je najljepši cvijet na cijelome svijetu!*

Za Majčin dan sjećamo se naših majki i naših baka, zahvaljujemo im na majčinstvu i požrtvovanosti. Svijesni smo da nije bilo njih, da danas ne bi bilo ni nas. Sjetimo se i naše Nebeske Majke, molimo je da stavi pod svoje sveto krilo sve majke, posebno one koje nose začeto čedo u svojoj utrobi. Molimo je da iz našega naroda ukloni "bijelu kugu", pobačaj i posljedice koje taj čin vuče za sobom. Diljem naše domovine molitvene zajednice mole da svako začeto dijete bude rođeno. Pridružimo se i mi ovoj nakani i ne zaboravimo da: kako kaže sv. Jakov u svojoj poslanici, "mnogo može žarka molitva pravednika!"



## DALMATINSKI SLAVOSPJEV

### DALMACIJA

*Sporo teče vrime  
Prolaze polako lita i zime  
Mirno teču suncem obasjani dani  
Na škrton zemji težak se znoji  
Masline i lozu brižno dok goji.*

*Mirno teču misečine pune noći  
A u osvit zore ribar stari  
Mrižu baca u plavo more.*

*Feta kruha, čaša vina  
Kapja uja i sardila slana  
Dalmatinskom težaku  
Hrana oduvik je bila  
Izdašna i skromna ali srcu mila.*

*Ponekad na žaluzi  
Stojim sasvim sam  
Pa se divim plavom nebu  
Pa se divim plavom valu  
A u suton lipog dana  
Ja se rado sjetim  
Starih dalmatinskih kapetana  
Svim morima plovili su svita  
Materina upaljena pratila ih svića  
Al od oluje i od vitra kletoga  
čuvao ih zagovor Nikole Svetog.*

*Sporo teče vrime  
I prolazu polako  
Godine i dani  
A u sjećanju mi uvijek živu  
Stari dalmatinski kapetani.*

*Ko rosa po lipomu svitu  
U potrazi za srićon  
Rasula se Dalmacije dica  
Po dalekomu svitu  
Al u tuđini  
Noću kad zaplače gitara  
Oživi u pismi opet  
Ona dobra Dalmacija stara  
Puna lipote, puna čara  
A daleko priko sinjeg mora  
Na ulicama Zadra, Splita, Dubrovnika-grada  
Ko nevista sva u bilu mlada*

*Dalmacije davne slava  
Živi još i sada.*

*Zvzdama kad uresi se nebo  
I blaga noć kad dođe  
Trudna zjena kad se sama sklapa  
Kraj lanterne na mulu  
Dalmatinska zapiva klapa  
U daljinu lahor nosi pismu staru  
Lipe su joj riči  
Dalmatinska to je pisma  
Pisma koja dušu liči.*

*Anto Jurić*



## 9. KLAPSKA BRODETIJADA

*Brodetavalo* se i *pivalo* u Trpnju, u starom *dilu* Trpnja, tzv. Selu. Pet klapa uz *pismu* kuhalo je brodet, a na kraju je pobijedila ženska kapa “Dišpet”.

Kad je pala noć, klape su se preselile u dvoranu Osnovne škole Trpanj gdje su održale koncert.

Bila je to prava uživancija uz *pismu*, dalmatinsku, zagorsku, međimursku... Uz naše domaće klape, žensku klapu “Divna” i mušku klapu “Dingač”, došle su nam u goste klape iz Zagorja, Međimurja, Zagreba, Slavonije, Neretve i Dalmacije.

Vidimo se i dogodine na sljedećoj klapskoj brodetijadi.

*Baldo Mirković*



## Izložba slika

Pelješac i portreti Pelješčana, Orebić

1. 7. – 10. 7. 2017.

Pomorski muzej Orebić

IVO OSTOJIĆ

*U svom novom stvaralačkom ciklusu posvećenom rodnom Pelješcu, Ivo Ostojić prvi put akcentira stanovnike predstavljajući javnosti njihove portrete...*

*iz predgovora Ana-Marija Šprihal*

SVAKAKO DOĐITE, VIDJETI ĆETE PUNO DRAGIH LICA NAŠIH ŽUPLJANA!





## Kuna bjelica (*Martes foina*)

Nekoliko rečenica o životinji po čijem je imenu naselje Kuna na poluotoku Pelješcu dobilo naziv (zoonim). Naravno, radi se o zvijerčici kuni, u ovom slučaju kuni bjelici. Ta spretna životinjica nemalo bi se puta uvukla u kakav kokošinjac ili među kuniće i dok ih sve ne pobije nema mira.

Kuna bjelica pripada porodici kuna (*Mustelidae*); ime je dobila po bijeloj mrlji na prsištu. Krzno joj je zagasito smeđe boje. Prosječno naraste u dužinu do 45 cm s dužinom repa oko 24, 5 cm. U prosjeku su teške oko 1, 5 kg. Glede spolnog dvočija, mužjaci su nešto veći od ženki. Za nju je karakteristično da se zadržava u blizini naselja. Vrlo je spretna i okretna, dobro se penje i skače, dobro pliva te se može provući i kroz najuže pukotine. Hrani se malim kralježnjacima koji često znaju biti i dvostruko veći od nje. Kuna je aktivnija u sumrak i noću.

Ova vrsta kune pari se tijekom srpnja i kolovoza te na svijet donosi jedno leglo s tri do pet mladih godišnje. Mlade kunice možemo vidjeti u vremenu od travnja do svibnja. Interesantno je da ženka nosi 247 do 280 dana, a to pripisujemo embrioteniji koja je razvijena kod njih. Embriotenija je sposobnost prekida razvoja zametka, tako da se vrijeme okota poklopi s povoljnim vremenskim periodom u prirodi (npr. topliji mjeseci i obilje hrane). Kunama bjelicama u prosjeku životni vijek traje od 10 do 12 godina.

*Tino Milat*





## Putevima oskoruše

Što izabrati?! Što izabrati da je oku prijemčivo, po okusu slasno i ljekovito? Ili jedno od najstarijih stabala na svijetu – maslinu ili stablo čiji je plod ukusan i zdrav – oskorušu. Prošlog ljeta krenula sam putem “oskoruše”. Pošla sam od stabla jedne oskoruše pa preko doca pa gore, pa dolje, pa brdom, pa preko maslinika...; došla do kraja, do stabla oskoruše. Bilo jeto moje putovanje Požarnim putem od Velike Prapatne do Trpnja.

Opisat ću vam stablo oskoruše. Listovi su zarezani po rubu, jedan list ima sedamnaest zarezata. List je lepezast, petrolej-zelene boje. Bogata



je raznim mineralnim solima, pektinama, ugljikohidratima i organskim kiselinama. Sigurno je da se njezina blagotvornost od davnine cijenila jer su se oskoruše sadile. Drvo oskoruša potječe s Kavkaza. Odatle se ona rasprostranila na Krim i Iran, a zatim po Sredozemlju pa i u sve ostale zemlje po cijelome svijetu. Od imena stabla oskoruše potječe i naziv sela na Župi –Oskorušno. Zašto i kako je to tako, valjalo bi bolje proučiti!

Njeni se nedozreli plodovi beru na jesen, a sada su mali, zeleni; čeka se dok sasvim ne dozriju, dok ne postanu smeđi, mekani i slatki.

*Kristina Kobojević*

## Pustite malene...



### Narodni običaji uoči dana Ivanova rođenja – Ivandan

Ivan Krstitelj posljednji je prorok Starog zavjeta. On odlazi u pustinju te tamo pripovijeda krštenje na otpuštanje grijeha. U pustinji je živio među biljkama koje rastu unatoč nedostatku vode i usprkos jakom suncu i neplodnoj zemlji. U pustinji je naučio kako treba biti hrabar i boriti se za opstanak. Odlučio je, slijedeći Božji nalog, u rijeci Jordanu krstiti svoj narod. Pozivao je ljude da se operu u rijeci da bi se oslobodili grijeha. I bezgrešni Isus je došao Ivanu na krštenje. Ivan je tako krstio mnoge ljude te je zbog toga i nazvan Krstiteljem.



I danas kada u crkvi svećenik krsti malu djecu, polije ih vodom i napravi svojom rukom na djetetovom čelu znak križa. Križić na lančiću oko vrata nose samo oni koji su kršteni.

Ivandan je nastavak intezivnog slavlja prirode koje je počelo u prvim proljetnim danima. Taj blagdan obilježen je, uz cvijeće i zelenilo, i vatrom (kresovi ili baklje) koja se pali noć prije dana Ivanovog rođenja, 24. lipnja.

Ako ste s djecom te večeri u blizini sela Potomja, svakako svratite jer tu je običaj paliti vatru, veliku za stariju djecu i malu za one mlađe.

Vatra se preskače uz poklik: “U ime Boga i svetoga Ivana!” Mnogobrojna djeca koja preskaču vatru, raduju se svakom novom preskoku.

Djeci će to biti nezaboravan doživljaj, a zasigurno će u njihovu sjećanju ostati toplina, iskrenje, svjetlo u noći...

Svima koji nose ime svetoga Ivana, želim sretan imendan!

*Ivana Ančić*



## Škola

Došao je, za neke, konačno i zadnji dan u nastavnoj godini 2016. /2017. Obilježili smo ga na svečani način priredivši svečanu završnu priredbu na kojoj su prikazani nastupi i radovi svih naših nagrađenih i pohvaljenih učenika, a imali ste priliku o njima pročitati u prethodnom broju. Za svoj uspjeh učenici i njihovi mentori tradicionalno su primili pohvalnice i zahvalnice Županije te poklon-bonove Općine Orebić. Na taj način našoj školi, učiteljima i učenicima pružaju podršku lokalna uprava i samouprava te im zbog toga srdačno zahvaljujemo i obećajemo da ćemo se i dalje truditi i postizati još bolje rezultate. A zadnji rezultat koji je stigao na početku mjeseca srpnja, zapravo je ono što je već odavno trebalo biti zastupljeno u svim hrvatskim školama – budućnost je ovdje, svidjelo se to nekima ili ne – robotika i programiranje, jednostavno STEM revolucija. Naime, na prvome natječaju za kreativne izazove s micro:bitom (o kojima se skoro svakodnevno može nešto čuti i vidjeti u medijima, a na mrežnim stranicama naše škole možete više pročitati o toj temi) učenici osmoga razreda Nikolas Agatić, Nikola Bogoević i Roko Hilić 13. lipnja 2017. godine osvojili su 1. MJESTO u grupi 6.

– 8. razreda! Natječaj su organizirali IRIM i Institut Ruđer Bošković na temu “Simulacija sudara automobila”:

<http://izradi.croatianmakers.hr/project/simulacija-sudara-automobila>

U svoje računalo upišite ovu adresu i vidjet ćete detaljno o čemu se radi. Učenike je za ovaj natječaj pripremao njihov učitelj informatike Srećko Jančikić. Čestitke!

Nažalost, kao i svake godine morali smo se oprostiti i od ovogodišnje generacije osmaša. Nikolasu, Nikoli i Roku pridružio se i Baldo Violić koji je svoj osmi razred završio u Dubrovniku, ali lijepih i uspješnih sedam razreda, nadam se, da je proveo u Kuni te tako njih četvorica hrabrih, svaki svojim putom isplovljavaju u nove plovidbe i pustolovine. Momci, krenite ubirati svoje prve plodove znanja već najesen i neka vam je sa srećom! Ako vam ureba bilo kakva pomoć, znate gdje, kada i kome se možete obratiti! Bilo je još oprostaja, naime, četiri četvrtaša se oprostilo od svoje učiteljice Veselke Cvitanović. Međutim, ovaj rastanak nije toliko tužan jer će se i dalje viđati i susretati po školi.

Budući da sam u zadnjem broju uglavnom napisao o svim našim aktivnostima, o nepotrebnim stvarima vas neću zamarati, već uživajte u dugom i toplom ljetu te zasluženom odmoru!

*Damir Brkanac*





## Zaboravljeni skalini

*skalini zaboravljeni  
nigdje im kraja  
koraka laka  
vodi me nada*

*kameni i stari  
usamljeni stoje  
tajanstvenost njihova  
doziva me gore*

*svjetlo pri vrhu  
biserno zrači  
radoznalost njima  
me privlači*

*na vrhu vrata  
golema sva od  
sreće kovana*

*tamo iza njih  
veselje je i blago  
ono što svima  
ljubavi nam donosi zlato*

*Petra Milovčić, 6. r. OŠ KUNA*

PETRA MILOVČIĆ SUDJELOVALA JE S PJESMOM ZABORAVLJENI SKALINI  
NA OVOGODIŠNJEM LITERARNOM NATJEČAJU ODJECL.



Učiteljica Veselka Cvitanović i njezini četvrtiši, budući petaši



Učiteljica likovne kulture Mladenka Hazdovac i pohvaljeni učenici na izložbi likovnih radova u Donjem Muću: Nikola Bogoević, Nela Žužul, Matea Brkić, Lucija Daničić-Kačić (likovno – literarni natječaj “Hrvatska kulturna baština”)



Nikolas, Nikola i Roko u prvim pokušajima rada micro:bitovima





# Iz našega zognja



## Bečka savijača od jabuka

Sastojci za tijesto:

- 20 dag mekoga brašna
- 1/2 dl ulja
- 1 dl mlake vode
- malo soli

Brašno prosijete i u sredinu napravite udubinu u koju ulijete mlaku vodu, ulje i dodate sol. Umijesite tijesto pa njime udarajte po dasci za razvlačenje dok ne postane glatko i mekano. Tijesto premažite uljem i pokrijte zagrijanom zdjelom te ostavite da počiva barem pola sata. Zatim tijesto razvaljajte na stolnjaku posutom brašnom, najprije hrptom ruke, a zatim dlanom vrlo tanko. Razvučeno tijesto premažite rastopljenim maslacem pa dobro pospite mljevenim orasima. Na orahe stavite izribane jabuke, zatim šećer, vaniliju šećer, cimet, koricu limuna i grožđice po želji.

Zavite savijaču pomoću stolnjaka.

Premažite je dobro maslacem i pecite na 175°C, 45 minuta.

Pečenu savijaču pospite sitnim šećerom.

U slast!!!

*Anita Ostoja*

**GLASILO ŽUPE UZNESENJA MARIJINA**

20243 Kuna — tel/fax: +385 20 742 444

zvonadelorite@gmail.com

**Predstojnik**

gvardijan fra Josip Vidas

www.ofm-sv-jeronim.hr

+385 99 590 2251

**Urednički odbor**

fra Josip Vidas

Rina Tomelić

**Fotografije**

Neven Fazinić

Božo Prnić

Damir Vidoš

Kristina Kobojević

Sveto Poluta

Fra Drago Ljevar

**Tehnička obrada**

Marina i Roko Palihnić

Luka Vidoš

**Lektorirala**

Marijana Tomelić Čurlin

**Izdaje**

Župni ured Kuna — Pelješac

**Tisak**

Printera d.o.o.

**ISSN**

1334-9441

*Za internu upotrebu, izlazi povremeno*

BLAGOSLOVI BOŽE RUKU KOJA DAJE

***Oni koji su pomogli da ovaj list izade:***

Općina Orebić, kasica u Deloriti, OPG Antunović, PZ Kuna 1898,  
Zora Žutanović, Marija Jurović, Nada Šestanović, Marijo Ruvo,  
Nevenka Stanković, Jasna Lučić, Anka Martinović, Nina Vodopić,  
Marija Brčić, Marina Madirazza, Nevenka Akmažić, Neda Žitković. Hvala svima!

*Molimo vas da nas i dalje potpomažete vašim molitvama i novčanim priložima.*

*Svako vaše dobro djelo blagoslovila Gospa Delorita!*

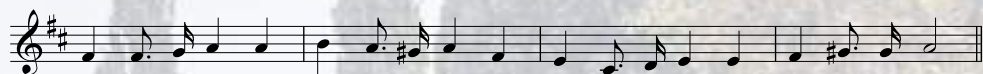


# Slava Deloriti

Stihovi: don Nedjeljko Subotić  
Glazba: Matija Tomc

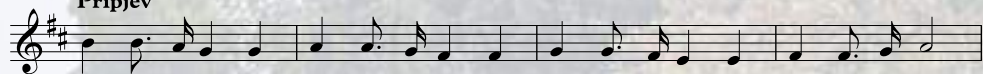


1. O lu - či zlat - na, Pe - lješ - kog kra - ja, ljep - ša si ne - go an - de - la sjaj,  
2. Sve - tiš - tu tvo - me hi - ta - mo žur - no, ču - de - sni tvoj nas po - ziv - lje lik,  
3. Sa - mo - stan bra - će sklad - no ti pje - va, o ta - mo, ta - mo svi će - mo doć,  
4. Pa - da - mo ni - ce ra - nje - nih gru - di, ro - ni - mo su - ze, va - pi - mo svi;

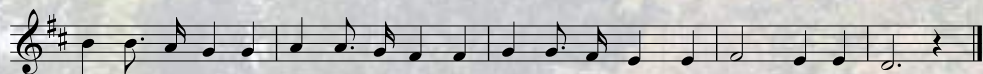


svi - će nam zo - ra de - se - tog ma - ja, Maj - či - ce na - ša po - moć nam daj!  
la - đu nam bi - je va - lov - lje bur - no, u - sli - ši, Go - spe, bo - lan nam krik!  
s tvo - ga zvo - ni - ka na - da nam sje - va, ští - ti nas tvo - ja lju - bav i moć.  
na da - ru hva - la na - ša ti bu - di, tko će nas spa - sit a - ko ne ti!

## Pripjev



O Do - lo - ri - to, o - sta - ni s na - ma, ne - vje - re la - ži u - ni - ští mrak!



O Do - lo - ri - to, o - sta - ni s na - ma, ne - vje - re la - ži u - ni - ští mrak!

Slava Deloriti (bes. Anton Grum), tisk(V, HIMEN u čast Deloriti uglazbili hrvatski i slovenski skladatelji, izdao i poklonio u znak zahvalnosti presvetoj djevici za njezinu svetu godinu 1954.  
KOSTO SELAK župnik u Janjini; opalografirao Franc Pintar-Ljubljana, str. 14-15)